ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΘΕ
ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φρ. Χρ. 15

Τιμὴ Φύλλου
10 λεπτὰ 10

ΕΤΟΣ Α'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακὴ 26 Ὀκτωβρίου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Οἰκονόμου ἀριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 66

ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΡΑΧΝΗ

Ἡ κυνηγήτρα Ἀράχνη εἶχε ἁπλωμένο τὸ ὀξυὶ της ἑνάτερα καὶ περίμενε.

Στάθηκα νὰ ἰδῶ τὸ ψάρεμά της.

Μιὰ πεταλούδα, ὀμάλαγη παρθένα, πλουμιστὴ πέρασε καὶ πιάστηκε.

Δὲ λυπήθηκα γιὰ τὴ ζωή της ποὺ ἔφυγε.

— Ὁ θάνατος εἶναι ἀπολύτρωση, εἶπα.

Ἡ Ἀράχνη δὲν ἀπάντησε 'σ τὴ σκέψη μου.

Ὕστερα, ἀπὸ 'μέρες, ξαναπέρασα, εἶδα τὴς πεταλοῦδας τὸ κουφάρι τ' ἄχαρο, φανταχτερὸ νὰ κρέμεται ἄδεια ἀπὸ τὸ δίχτυ.

Τέτοια μοῖρα ὑστεροθάνατη 'σ τ' ἀσῶ πλάσμα μὲ λύπησε.

Τῆς Ἀράχνης ἡ ἀναντρη ἐκδίκηση, ποὺ καὶ 'σ τὸ θάνατο σὲ βρίσκει χορτασμό, μὲ θύμωσε.

Ἡ Ἀράχνη κατάλαβε τὴ σκέψη μου.

— Τέτοια εἶμ' ἐγώ, εἶπε. Ὁ θάνατος εἶναι λευτριά: Θέλω νὰ κάνω τὸ θάνατο πιὸ μισητὸν κι' ἀπὸ τὴν πειὸ φοιχτὴ σκλαβιά. Θέλω καὶ 'σ τοὺς νεκροὺς νὰ χύνω τὸ ρύσος ποὺ ἔχω 'σ τὴ ζωή. Γιατὶ μισῶ καὶ 'σ τὰ κουφάρια ἀκόμα τ' ἀπατηλὰ σημάδια τῆς ζωῆς! Καὶ χαίρομαι 'σ αὐτὴ νὰ βλέπω τῆς νίκης μου τὸ θρίαμβο!

ΑΓΑΠΗ

Ἐ τὸ Μ. Μαλακάση.

Ἕνα ζευγάρι ἐρωτεμένο ἀγάπησα.

Ἡ ἀγάπη του μὲ κάνει θανάσιμα νὰ θλίβομαι.

Ἐκεῖνοι δὲν προσέχουν 'σ τὴ θλίψη, μήτε 'σ τὴν ἀγάπη μου.

Ἀκολουθῶ τ' ἀδερφωμένα σημάδια τῶν βημάτων τους ἀόρατος, ἀχώριστος ἀπ' αὐτά. Ἤκουε ὁ ἐρωτάς μου τοῦ δικοῦ τους ἔρωτα!

Μιὰ 'μέρη τοὺς ἔπιασα νὰ φιλιῶνται ἀγκαλασμένοι κάτου ἀπὸ λευκανθισμένη κυδωνιά.

Ἀπὸ τὸ φράχτη πίσω τὸν ἄκαρπον, ποὺ μὲ προστάτευε, ἀκολουθοῦσα πειὸ φοβισμένος παρὰ δειλός, τὴ φλόγα τοῦ ἐρωτικοῦ τους μεθυσηοῦ νὰ ζώνη τὰ κορμιά τους σὰν περιπλοκάδι φειδωτό

— Σᾶς ἀγαπῶ! τοὺς φώναξα κάποτε μὲ τρομάρα, λησμονημένος 'σ τὴν ἀγάπη μου.

Δὲ μ' ἄκουσαν. Ἤμουν ἕνας κατάσκοπος, ποὺ βάσκαινε τὸν ἐρωτά τους 'μπρὸς 'σ τὰ μάτια τους. Δὲ μ' εἶδαν, μήτε μ' ἄκουσαν!

— Σᾶς ἀγαπῶ, χαρές μου!

Ἔγυρα τὸ κορμὶ 'σ τὸ χῶμα κ' ἔκλαψα μεγαλόφωνα.

Καὶ μέσ' τὰ κλάματά μου τὰ φιλιὰ τους ἄκουγα ν' ἀντιχτοῦν καὶ ν' ἀντικόβουν τοῦ καϊμοῦ μου τὸ ξεχεῖλισμα.

Ἤταν ἡ παρηγοριὰ μου αὐτὴ 'σ τὴ θλίψη μου.

ΧΑΡΟΠΑΛΕΜΑ

Ἐ τὸν Ἀ. Πάλλη.

Ἀ' τὴ ρίζα μιᾶς παλιοκλησιᾶς φύτρωσε ἕνα δεντράκι.

Μικρό, κανένας δὲν το γνοιάστηκε. Μὰ τὸ δεντράκι βάσταγε ἀπὸ γενιὰ δεντρῶν παλικαριῶν.

Καὶ πῆρε ἀπάνου του ἄσυχα, θαρρῶντας 'σ τὴς κοῦφες δύναμές του. Μεγάλωσε, ἀντρειεύτηκε. Κ' ἔγινε ἕνας γίγαντας καλόβουλος. Ἕνας ἡμερόδεντρος ἀθάνατος.

Οἱ χωριανοί, ποὺ δὲν τοὺς γιόμιζε τὸ μάτι ὁ δέντρος 'σ τὴν ἀρχή, τὸν ἔβλεπαν καὶ καμάρωναν. Τὸν εἶχαν στολίδι τοῦ χωριοῦ τους.

Οἱ παπάδες ὅμως ἤρχισαν, ὅσο μεγάλωνε, νὰ τὸν νοιμίζαν ἐχτρὸ 'σ τὶς γειτονιά τους. Γείτονα ἐπίβουλον τῆς ἐκκλησιᾶς.

Ἅπλωνε ὁ δέντρος τὰ κλωνάρια του μυριόπλοθα 'σ τῆς ἐκκλησιᾶς τὴ σκέπη. Τὴ χάιδευε, τὴν ἰσκιώνε, τὴ δροσοβόλουσε. Κ' ἀπὸ κάτου οἱ ρίζες του μ' ἀπόκρυφα ἀμέτρα πλοκάμια τὴ σφιχτόδεναν, τὴν κρυφοδάγκωναν. Ἔλιναν τοὺς ἁρμοὺς τῶν γεροσμένων θεμελιῶν της. Ἑτοίμαζαν τὸ θάνατό της.

Ἀπὸ τὸ χῶμα ἀπάνου 'σ τῆς ἐκκλησιᾶς τὸ πρόσωπο, τὸ γλυμμένο ἀπὸ τὰ χρόνια, χαραμάδες χάραζαν, δείχνοντας τὸν ἐχτρὸ ποὺ κρυφοδούλευε. Κ' αὐτὸς ἔκανε ὅλο καὶ πειὸ φανερὴ τὴ δύναμή του. Ἄγριος μιὰ 'μέρα ἔσκυψε, ἄρπαξε μ' ἕνα του χοντρὸ κλωνάρι ἕν' ἀγκωνάρι τῆς σκεπῆς καὶ τὸ ξεκόλλησε.

Ἔτρεξαν οἱ παπάδες μ' ἄρματα νὰ πολεμήσουν τὸ θυμωμένο γίγαντα. Νὰ προφτάσουν τὸ χαλασμὸ ποὺ τοὺς φοβέριζε. Ὅμως ἔρχονταν ἀργὰ κάθε βοήθεια τους 'σ τὴν ἐκκλησιά.

Συνέχιστηκε ὁ λαὸς κι' ἀγνάντευε τὸ θάμα τὸ φοβερὸ ποὺ πλάκωνε. Λίγοι ἤθελαν νὰ δώσουν χέρι 'σ τοὺς παπάδες. Οἱ ἄλλοι ἀπὸ φόβο ἔκρυβαν τὸ στοχασμό τους. Καὶ κάποιοι μοναχὰ μέσ' τὸ σωρὸ πρόβαλαν γνώμη νὰ μὴν ἀντικρούσῃ κανεὶς τοῦ δέντρου τὴν ὀργή.

Ἄξιφνα ὁ γίγαντας σείστηκε ριζόκορμος κι' ἀναταράχτηκε. Ἔγυρε ἀπάνου 'σ τὴν ἐκκλησιά, ἑτοιμος νὰ τὴν παλαίψῃ. Λίγυσαν τὰ κλωνάρια του, σὰ χέρια ἀνθρώπου, νὰ σφίξουν τὸν ἀντίπαλο. Τὸ φύλλωμά του, σὰν τὸν παλαιστὴ ποὺ παίρνει ἀντρεκεια τὴν πνοή του πρὶν χαμήσῃ, θρόπιαν βαθιά. Γιὰ λίγο ἐπίσημη ἔγινε σιωπή. Κ' ἄξαφνα ἔτριξε ἡ ἐκκλησιά, βόγγησε, σωριάστηκε 'σ τὰ πόδια τοῦ νικητῆ.

Αὔγουστος, 1903

ΠΑΝΟΣ ΚΑΛΟΘΕΟΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΕΤΕ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ

Οἱ ἀρχαῖοι πῆραν τὸν ἴδιο δρόμο ποὺ πῆρε κι ἡ γλῶσσα τους· κάθε χρόνο, κάθε δέκα, κάθε πενῆντα χρόνια καὶ κάθε αἰῶνα λίγο λίγο μεταμορφώνουνταν ἡ γλῶσσα τους· ὅπο περνοῦσε ὁ καιρός, τόσο πιώτερο ἔμοιαζε μὲ τὴ δική μας σήμερα. Οἱ ἀρχαῖοι ποὺ ἔζησαν κ' ἐκεῖνοι μαζὶ μὲ τὴ γλῶσσα, ἀφοῦ καὶ τώρα τοὺς ἔβλεπα ἀκόμη στὴν Ἀκρόπολη, λίγο λίγο, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν οἱ ἴδιοι, μίλησαν τὴ δημοτική.

Ψυχάρης (Τὸ ταξίδι μου.

Α'.

Κάθε φορὰ ποὺ τύχῃ νὰ πέσουνε τὰ μάτια μου σὲ κάποιο κομμάτι ἀρχαίου λόγου, ξανάβαλμένο στὴ φωνή μας τὴ ζωντανή, μὲ κάποια καλλιτεχνικὴ προσπάθεια, μικρὴ ἢ μεγάλη, θυμᾶμαι τοὺς «Ἀρχαίους» μέσα στὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυχάρη, καὶ σὰ νὰ τοὺς ξαναβλέπω κ' ἐγὼ στὸ μέγα ὅραμα ποὺ τοὺς εἶδε ὁ ποιητής. Γι αὐτὸ καὶ τώρα μὲ συγκινεῖ τὸ σύντομο βιβλίο ποὺ ἀγρυπνοῦνε στὸ τραπέζι μου τὰ φύλλα τοῦ «Λουκιανοῦ Τίμωνα: ὁ μισανθρωπος, μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν Ἰλια Η. Βουτυρίδη» ἀρχὴ μιᾶς βιβλιοθήκης τοῦ «Νουμᾶ» καλοτυχαστης, (ὅμως ἀρχὴ μὲ κακοσημαδιά. Θέλεις κανεὶς προληπτικός, ἀφοῦ ἀρχίζει μ' ἕνα τέτοιο δαιμονάνθρωπο, ποὺ ζοῦσε μὲ τὸ μίσος καὶ τρέφοντανε μὲ τὸν ὄλεθρο τῶν πάντων). Καὶ θυμοῦμαι μέσα στὰ μαθητικά μου χρόνια κάποιες στιγμὲς μὲ κάποια ζέστα καὶ μὲ κάποιο φῶς ἀγνάντια στὶς γλῶσσες τὶς ἄλλες καὶ

στις κρυερές· τὸ χαρούμενο θάμπωμα μέσα μου τὴ χρονιὰ ποὺ μάθημα μοῦ πρωτόβαλαν τὸ Ε τῆς 'Οδύσσειας· καὶ πολὺ προτήτερα, στὴν πρώτη τοῦ 'Ελληνικοῦ, τὴ χαρὰ ποὺ μας ξύπνησε στὴν τάξη καὶ τὰ σκαστὰ τὰ γέλοια μας, καὶ μὲ ὅλη τοῦ ἀγριωποῦ δασκάλου μας τὴν παρουσία,ὁ Νεκρικὸς Διάλογος τοῦ Λουκιανοῦ, ἐκεῖ ποὺ ὁ Μένιππος ὁ κυνικὸς φοβερίζει τὸ στρυφνὸ περαταρη, τὸ Χάρωνα, μ' ἕνα ξύλο ἀλύπητο. Καὶ μοῦ ξανάρχεται στὸ νοῦ πῶς ἡ ἴδια ἐκεινη ἡ Χρηστομάθεια, τοῦ Ραγκαβῆ, νομίζω, ποὺ μελετούσαμε στὴν τάξη, τελείωνεν ἴσα ἴσα μὲ τὸν Τίρωνα τὸ Μισάνθρωπο. Καμιὰ φορὰ τραβηγμένος ἀπὸ τὸ διαλογικὸ τῆς μορφῆς, σὰ δραματάκι τὸ φαντάζομουν (τὸ θέατρο τὸ ξέραμε καὶ τάγαπούσαμε), δοκίμαζα νὰ τὸν συλλαβίσω· κι ἄρχιζα: ὦ Ζεῦ φίλε καὶ ξένιε καὶ ἀστεροπητὰ κτλ. κτλ. καὶ σταματοῦσα πάντα καὶ δὲν πήγαινα παραπέρα ἀπὸ τῶν ἐπίθετων τὴν ὑπέραντη παράταμὰ διασκεδάζκ πολὺ μ' αὐτα· καὶ κάποτε καὶ τέλλα παιδιά. Τώρα σκυμμένος πρωτοδιαβάζω τὸν Τίρωνα στὴ μετάφραση τοῦ κ. Βουτιερίδη, καὶ ἴσα ἴσα ἡ νέα μετάφραση μοῦ ἀνάβει τὴν ἐπιθυμία νὰ τρέξω στὸ ἀρχαῖο κείμενο, καὶ νὰ τὸ περάσω ὅπως ὅπως καὶ γνωριμία νὰ ξαναπλέξω μὲ τὸν παλιό μου φίλο, μὲ τὸν τουμερὸν ἐκεῖνο καὶ φοβερὸ Σαμοσατέα, ποὺ ἀνατολίτης γεννημένος κοντὰ στὸν Εὐφράτη ἔστησε τῆς σοφίας του τὸ θρόνο στὴν 'Αθήνα, καὶ μαζὶ καφοῦς καὶ μάστιγα τοῦ ξεπεσμοῦ, μοναδικὸς καὶ ἄμιλλαστος μέσα στὴν ἐποχή του, ὁ σύχρονος αὐτὸς τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, συγγραφέας ὅμως ποὺ ἤξερε νὰ γκρεμίζῃ κι ὄχι νὰ χτίζῃ, κάπως πιὸ πολὺ ἀλαφρὸς παρ' ὅσον ἄξιζε βαθὺς νὰ εἶναι, ὅμως καὶ μ' ὅλα του τὰ ψεγάδια ἕνας πλατὺς καὶ ὅλος δύναμη καὶ νεῦρα λογοτέχνης, ὁρμητικὸς καὶ ζωντανὸς καὶ ρήτορας καὶ ζωγράφος καὶ κορυδευτὴς ἀσύγκριτος, παιδὶ εὐλογημένο τριῶν ἀντάμα πατεράδων, τοῦ 'Αριστοφάνη, τοῦ Δημοσθένη καὶ τοῦ Μένανδρου, ὁ στερνὸς τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ τοῦ νέου λόγου ὁ πρῶτος λειτουργός, πατέρας ὁ ἴδιος μελλόμενων κάθε λογῆς Βολταίρων, Σούφρτ, Ρολδηλῶν, Σουρήδων, μαζὶ λιγάκι ἀπ' ὅλα, χρονογράφος καὶ σατυριστὴς καὶ διηγηματογράφος, καὶ μ' ὅλ' αὐτὰ τεχνίτης ποὺ, καθὼς τὸ εἶπεν ἕνας σοφός, ἂν ἤθελε γείνῃ Χριστιανός, σὰν τόσοι ἄλλοι τοῦ καιροῦ του, θὰ εἶτανε ὁ δυναμερώτατος ἀπολογητὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲ θὰ ἔστεκε σὰν ἐκεῖνος, χρυσόστομος. Ἔτσι ὁ Μισάνθρωπος τοῦ Λουκιανοῦ μοῦ παρουσιάζεται σὰν ἕνα σπαρταριστὸ κομμάτι, σκληρὰ κομμένο ἀπὸ τὴν κωμῳδία τῆς ζωῆς μὲ μιὰν ἀπαισιοδοξία στρογγυλώτατη, μὲ μιὰ λεπτοκαμωτὴν εἰρωνεία (ἐκείνη μάλιστα ἡ συνομιλία τοῦ Τίμωνα μὲ τὸ Δημέα τὸ ρήτορα, τί δεῖγμα ἀθάνατης φλέβας σατυρικῆς), σὰ μιὰ κάδη ποὺ βράζει μέσα της ὁ μοῦστος ὁ ἀττικὸς γιὰ νὰ γείνῃ ὕστερ' ἀπὸ αἰῶνες τὸ κρασὶ τοῦ Σαίξπηρ στὸ δράμα του ποὺ μας φερνει πάλε ὥρα τὸν Τίμωνα τὸν 'Αθηναῖο.

Κάθε μετάφραση κ' ἡ πιὸ εὐτυχισμένη, κάπως πάντα θὰ τάλλαξῃ τὸ πρωτότυπο· κατι θὰ τοῦ ὀλιγοστεύῃ, ἀπὸ κατι θὰ τὸ φτωχαίνῃ. Παλιὰ ἀλήθεια. Ὅμως τολμῶ νὰ εἰπῶ πῶς καὶ κάθε φροντισμένη μετάφραση, φέροντας πιὸ σιμὰ σ' ἐμᾶς μιὰ μακρυσμένη ζωή, ἀκόμη καὶ τὴν ἀσύγκριτη ὀμορφιὰ τῶν ἀρχαιων, μπορεῖ νὰ τῆς δώσῃ μιὰ ὄψη γνωριμώτερη, καὶ πλέον συμπαθητική, μιὰν ὄψη ποὺ νὰ εἶναι τὸ ταίριασμα μαζὶ μιας ἀχτίδας ἀπὸ τὴν ὑπέρκαλη μορφὴ τοῦ πρωτότυπου, καὶ μιᾶς λάμψης μέσ' ἀπὸ τὴ γύρω μας ψυχή. Εἶναι ἀλήθεια πῶς, ἔξω ἀπὸ τοὺς τεχνικοὺς ὅρους, τα ταὐτόσημα λόγια δύο γλωσσῶν διαφορετικῶν, ἀκόμη καὶ σύγκαιρων γλωσσῶν, δὲν κλειοῦνε μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια κ' ἔτσι λεπτὰ τὸ ἴδιο νόημα, καὶ δὲ γεννᾶν τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα. Μὰ θὰ εἶναι ἀλήθεια πάλε πῶς καθὼς ὑπάρχουνε λογοτέχνες ποὺ μοιάζουν ἀνάμετοξύ τους ὄχι γιατὶ ὁ ἕνας εἶναι τοῦ ἄλλου μιμητής, μὰ γιατὶ ὁ ἕνας εἶναι τοῦ ἄλλου πνευματικὸς συγγενής, ἔτσι θὰ ὑπάρχουν καὶ μεταφραστες προωρισμένοι νὰ μᾶς δίνουν πιὸ ἐπιτυχημένα τὴν εἰκόνα τοῦ πρωτότυπου σὰν ἀπὸ κάποια, πρώτα κι' ἀπ' ὅλα, πνευματικὴ συγγένεια φωτισμένοι μὲ τὸ συγγραφέα ποὺ μεταφράζουν. Κι' ἀκόμα θὰ μποροῦσα νὰ εἰπῶ πῶς θὰ ὑπάρχουν καὶ γλῶσσες γιὰ τούτην ἢ γιὰ κείνη τὴν ἀφορμὴ καμωμένες νὰ δέχουνται στὰ κύματά τους καὶ πιὸ ἀσφαλισμένα καὶ πιὸ καλὰ νὰ κατευοδώνουν στὸ μεταφραστικὸ λιμάνι τὰ ἔργα μιᾶς ἄλλης ὡρισμένης γλώσσας. Καὶ τὸ ἀντίστροφο. Ἔξαφνα εἶδα νὰ παραπονιένται κάποιοι ξένοι σοφοὶ φιλόλογοι (ὅμως καθὼς φαίνεται, φιλόλογοι ἀπὸ κείνους ποὺ φανατικὰ πολεμᾶνε τὸ ξαπλωμα μὲ μεταφράσματα τῶν ἀρχαίων 'Ελλήνων συγγραφέων, γιατὶ ὑπάρχουν καὶ τέτοιοι πολέμιοι), εἶδα νὰ παραπονιένται πῶς ἡ γαλλικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει καμιὰ σχεδὸν μετάφραση ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες ποὺ νὰ εἶναι τῆς προκοπῆς, ὅτι ὅλες εἶναι ἄθλιες, κ' οἱ πιὸ καλὲς παραφράζουν ἀπάνω κάτω τὸ νόημα, χωρὶς νὰ μᾶς τὸ ξαναπαρασταίνουν πιστά, ὅτι μήτε ὁ Ὅμηρος, μήτε ὁ Αἰσχύλος, μολονότι ἀξιόλογα μεταφρασμένοι κ' οἱ δύο, ὁ πρῶτος ἀπὸ τὴν κυρία Dacier, ὁ δεύτερος ἀπὸ τὸν Leconte De Lisle, δίνουν κανενὸς νὰ νοιώσῃ τὶς χαρὲς τὶς ξεχωριστὲς τοῦ 'Ομήρου καὶ τοῦ Αἰσχύλου, ἀφινω ποὺ κ' οἱ δυὸ γιομάτες εἶναι ἀπὸ λαθια στὴν ἐξήγησή· ὅτι παλι ἀνώτερος ἀπὸ τὴν Dacier μεταφραστὴς τοῦ 'Ομήρου εἶναι ὁ Γέρμανός ὁ Woss, μὰ κι' αὐτὸς πάντα προδίδει τοῦ πρωτοτύπου του, μ' ἕνα δικό του ὕφος μεταφραστικό, δημοτικὸ βέβαια καὶ παραστατικό, μὰ μὴ φαντάζεστε πῶς εἶναι τὸ ἴδιο ὕφος, τὸ ὁμηρικό..... καὶ τέλος ὅτι κι αὐτὴ ἡ "Ορέστεια" ἡ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν περίφημο Βιλλαμόβιτς τόσο καλὰ καὶ τελειωτικά, σὰ νἀξίζῃ πιὸ πολύ, ὄχι γιατὶ δίνει μιὰ κλασσικὴ μετάφραση τοῦ κλασσικοῦ, ἀλλὰ γιατὶ μᾶς κεντάει τὴν ὄρεξη νὰ διαβάσουμε τὸ πρωτότυπο. Ὅλα τὰ τέτοιας λογῆς σοφὰ παράπονα, ὅσο κι ἂν εἶναι ὑπερβολικά, κρύβουν καὶ κατι ἀληθινὸ μέσα τους. Μὰ τάχα δὲν μπορεῖ νὰ στοχαστοῦμε πῶς ἂν οἱ Γερμανοὶ δείχνονται πιὸ ἱκανοὶ στὰ μεταφράσματα τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τοὺς Γάλλους, τοῦτο δὲ θἄχῃ ἀφορμὴ μονάχα τὴν πιὸ στενὴ γνωριμία τοῦ Γερμανοῦ μὲ τάρχαια κείμενα, τὴν πιὸ φιλολογημένη του δουλειά, μὰ καὶ κάτι ἄλλο, γενικώτερα τὴν ἴδια του τὴ γλῶσσα ποὺ θὰ κλεῖ κάτι πιὸ εὐκολοσύνθετο μαζὶ καὶ πιὸ εὐκίνητο ἀπὸ τὴ γαλλικὴ τὴ γλῶσσα, πλέον ἀναλυτικὴ καὶ πεζολογικὴ καὶ δυσκολοκίνητη. Ἔτσι καὶ θυμοῦμαι τώρα μιὰ γαλλικὴ μετάφραση τοῦ Αἰσχύλου ποὺ καὶ μὲ ὅλο τὸ παίνεμα τοῦ μεταφραστὴ πῶς ἀκολούθησε πιστὰ τὸ ὕφος τοῦ ἀρχέτυπου, τόσο πολὺ παραλλάζει ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ τὶς πιὸ πολλὲς φορὲς μὲ τόσο πολλὰ λόγια ξαναλέει καὶ ἀπαλαίνει τὰ λιγοστὰ πυκνοδεμένα λόγια τοῦ ἀρχαίου, τόσο, ποὺ μὲ μιὰ φράση ἀπὸ ἐννιὰ λέξεις ξαναδίνει τὸ νόημα ποὺ ὁ Αἰσχύλος ἐκφράζει μὲ μιὰ λέξη· θεοφιλεστάτη.

Ὁ κ. Βουτιερίδης δὲν τὸ ξέρω ἀκόμη κι ἂν ἔχῃ καμιὰ συγγένεια μὲ τὸ Λουκιανό. Ξέρω μόνο πῶς εἶν' ἕνας νέος δημοσιογράφος καὶ ποιητὴς ποὺ μπῆκε ἀποφασιστικὰ σ' ἕνα δρόμο, γιὰ νἀβγῇ κάπου πρὸς ἕνα σημάδι φωτεινὸ· καὶ τὸ περπάτημα του ἐλπίδα δίνει· καλλιο ἀργὰ κι ἀσφαλισμένα, παρὰ γοργὰ κ' εὐκολόσβυστα. Δὲν πρέπει παντα νἀχουμε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη πρὸς τὰ πρώϊμα τινασματα, πρὸς τὰ τεράστια παιδιά. Ἕνα σύντομο βιβλιαράκι στίχων δὲν τοῦ ξεχώρισε ὡς τὴν ὥρα τὴν ὄψη. Ἄξια πολὺ μεγαλύτερης προσοχῆς εἶναι ἡ

ΑΡΧΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ 5

ΠΛΑΤΩΝΑ

Ο ΚΡΙΤΩΝΑΣ

Μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν Ι. Γ. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟ

"Ισως, ἀ δὲ χαλάσῃς κανενοῦ κέφι· εἰδεμὴ θἀκούσῃς, Σωκράτη, πολλὰ νἀ ἀνάξιά σου. Θὰ ζῇς λοιπὸν φιλῶντας ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὶς ποδιὲς σὰ σκλάβος—γιὰ νὰ κάνῃς τί; Νὰ ξεφαντόνῃς στὴ Θεσσαλία, σὰ νἄχες πάει ἐκειπέρα γιὰ χάρη τοῦ φαγιοῦ; Κ' ἐκεῖνα τότες τὰ λόγια γιὰ τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἄλλη ἀρετὴ ποὺ θὰ μᾶς μείνουν; Μὰ γιὰ χάρη τῶν παιδιῶν σου, θὰ πῇς ἴσως, θὲς νὰ ζήσῃς γιὰ νὰν τὰ μεγαλώσῃς καὶ νὰν τἀναθρέψῃς; Ἔτσι λοιπόν; Στὴ Θεσσαλία πηγαίνοντάς τα θὰ τὰ μεγαλώσῃς καὶ θὰ τἀναθρέψῃς, στὴν ξενητειὰ ἐκειπέρα, γιὰ νἀπολάψουνε κι' αὐτὸ ἀκόμα; Καὶ ἔστω πῶς ὄχι αὐτό· σὰ μεγαλώνουνται ὅμως ἐδωπέρα ζῶντας ἐσύ, πειὸ καλὰ θὰ μεγαλωθοῦν καὶ θἀνατραφοῦν δίχως ἐσὺ νἄσαι μαζί τους; γιατὶ θὰ φροντίξουν οἱ φίλοι γι' αὐτά. Ἐ, καλά, ἂν ξενητευτῇς στὴ Θεσσαλία, θὰ φροντίσουν, κι' ἂν ξενητευτῇς στὸν Ἅδη δὲ θὰ φροντίσουν; Ἂν βέβαια δείχνουν κάποια χρησιμότητα αὐτοὶ ποὔχουν τὴν ἀξίωσι πῶς εἶναι φίλοι σου, πρέπει νἀν τὸ πιστεύῃς.

XVI. Ὅμως, Σωκράτη, ἀκούοντας ἐμᾶς ποὺ σ' ἐθρέψαμε μήτε στὰ παιδιά σου νὰ δώσῃς πειότερη ἀξία, μήτε στὴ ζωή, μήτε σ' ἄλλο τίποτα μπροστὰ στὸ δικιο, γιὰ νἄχῃς σὰν ἔρθῃς στὸν Ἅδη νἀπολογηθῇς ὅλ' αὐτὰ στοὺς ἐκεῖ ἄρχοντες· γιατὶ φανερὸ εἶναι πῶς οὔτ' ἐδῶπέρα ἔχεις κάνα κέρδος κάνοντας αὐτὰ—ἄσε ποὺ δὲν εἶναι δίκια καὶ συχωρεμένα—οὔτ' ἐκεῖ θἄχῃς σὰν πᾶς. Καλά, πῶς φεύγεις ἀδικημένος τώρα, ἂν φύγῃς. Φεύγεις ἀδικημένος, μὰ ὄχι ἀπὸ μᾶς τοὺς νόμους, παρὰ ἀπ' ἀνθρώπους· ἂν ὅμως ἐβγῇς μὲ τόσο ἄτιμο τρόπο, γυρίζοντας πίσω ἀδικία καὶ κακό, βγαίνοντας ἀπ' τὶς ὁμολογίες σου καὶ τὶς συμφωνίες μ' ἐμᾶς καὶ κάνοντας κακὸ σ' αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔπρεπε καθόλου, κ' ἐμεῖς θὰ χολιάσουμε μαζὶ σου ὅσο ζῇς, κ' ἐκεῖ στὸν "Αδη τ' ἀδέρφια μας οἱ νόμοι δὲ θὰ σὲ καλοδεχτοῦνε, μιὰ ποὺ θὰ ξέρουνε, πῶς κ' ἐμᾶς βάλθηκες νὰ μᾶς ξεπαστρέψῃς ὅσο ἐρχούτανε ἀπ' τὸ χέρι σου. Μόνε κύττα νὰ μὴ σὲ καταφέρῃ ὁ Κρίτωνας νὰ προτιμήσῃς ὅτα λέει νὰ κάνῃς, παρὰ ὅσα ἐμεῖς.

XVII. Αὐτὰ νὰ ξέρῃς, ἀγαπημένε σύντροφε Κρίτωνα, ὅλο καὶ θαρρῶ ἐγὼ πῶς ἀκούω, ἀπαράλλαχτα ὅπως οἱ κορυβαντιστὲς θαρροῦν πῶς ἀκοῦνε φλογέρες, καὶ σ' ἐμένα ἡ βουὴ τῶν λόγων αὐτῶν κουδουνίζει καὶ κάνει νὰ μὴν μπορῶ ν' ἀκούσω ἄλλους· γι' αὐτὸ νὰ ξέρῃς πῶς ἂν λὲς τίποτα ἐνάντια στὴν τωρινή μου αὐτὴ ἀπόφαση, τοῦ κάκου θὰ λές. Μ' ὅλ' αὐτὰ ὅμως, ἂν νομίζεις πῶς θὰ κατορθώσῃς τίποτα, λέγε.

Κ. Δὲν ἔχω, Σωκράτη, νὰ πῶ τίποτα.

Σ. Ἄφισε λοιπόν, Κρίτωνα, κι' ἂς κάνουμ ἔτσι, ἀφοῦ ἔτσι μᾶς ὁδηγεῖ ὁ Θεός.

ΤΕΛΟΣ

πολύφυλλη πραγματεία του «Τάποκαλυπτήρια τῶν λογίων μας». Δείχνει νοῦ ζητητικό καὶ περισσὴ ἀγάπη πρὸς τὰ μελέτη, ποὺ εἶναι κατὶ σι ἀνάμεσα στὴν ἀδυνάμη τῆς ἡμελετησιᾶς ποὺ καρφώνει ἀναμιλὸ τὸν καιρό μας. Μιλεί μέσα σ' αὐτὴ γιὰ ζητήματα πρωτοτυπίας καὶ μιμητικῆς σκλαβιᾶς, καὶ γενικὰ κ' ἐφαρμοσμένα σὶ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες μας. Ἔτυχε καὶ γιὰ τὴν πρωτοτυπία καὶ γιὰ τὴ μίμηση νὰ ἔχω μιὰν ἰδέα ὅλως διόλου διαφορετική, καὶ μοῦ φαίνεται πὼς ὁ κ. Βουτυρίδης δὲν τὰ βλέπει καθαρὰ καὶ ὀρθὰ τὶς πιὸ πολλὲς φορὲς τὰ ζητήματ' αὐτά, πρὸ πάντων κάθε φορὰ ποὺ θέλει νὰ ἐφαρμόσει τὴν ἀντίληψή του σὶ ὡρισμένα ἔργα. Δουλειὰ μ' κρίση ὡριμότερη καὶ μὲ πιὸ ζωντὸ κριτὴ νομίζω πὼς εἶναι ἡ μετάφρασή του τοῦ «Τρίωνα». Στὸν κόσμο τὸ πνευματικὸ ποιὰ εἶναι τὰ καθεστὼ δικάματα καὶ ποιὰ τὰ μὴ δικαιώματα δόκιμα ξεχωρίζονται σ' ἐκεῖνοι ποὺ ξέρουν τεχνικὰ νὰ δουλεύουν καὶ τοῦτα κ' ἐκεῖνοι ἀξίνα μεταφραστὴς μπορεί νὰ εἶναι συγγραφέας ποὺ δημιουργικὸς ἀπὸ τὴν ποιητὰ ποὺ μας ξεκαπιάζει τέλεια τὸν ἀδύτω τῆς ἴδιας του ψυχῆς. Καὶ λέγει ὁ κ. Βουτυρίδης πὼς κατέχει ἐν ἀπὸ τὰ οὐσιαστικὰ γνωρίσματα τοῦ ποιητὴ: τὴ γνῶση καὶ τὸ αἴσθημα, τὴ φρωστὶδα καὶ τὸ σεβασμὸ τῆς ἐθνικῆς του γλώσσας. Καὶ μόνον τὸ ὄνομα ποὺ ἔβαλε μπροστὰ μπροστὰ στὸ ἔργο του, ἀφιερωνοντὰς τὸ στὸν Ἑλλὴ, πρωτομαστορα τῆς μεγαλύτερας μεταφραστικῆς τέχνης, δείχνει πὼς εἶδε ὅ,τι πρέπει καὶ πὼς εἶδε σωστὰ. Ὁ μεταφραστὴς τοῦ Μακιαβέλλου βάλθηκε νὰ μεταφράσῃ πότε μ' ἀκριβόγιομα, πότε πιὸ ἐλεύτερα πάντα μ' προσοχὴ καὶ πάντα ἀπὸ τὰ λεξικὰ τῶν γραμματισμένων μας πιὸ πολὺ προσέχοντας τὸ ἀκριβὸ, τὸ ζωντανὸ λεξικὸ τῆς μητέρας του. Τὸ πὼς δούλεψε μᾶς τὸ λέει στὸ σύντομο καὶ περιστατικὸ πρόλογάκι του. Βέβαια ἤθελα νὰ εἶμαι φιλόλογος ἑλληνιστὴς γιὰ νὰ εἶμαι σὶ θέση νὰ τὴν ἀλλοκοσκινήσω στὰ βαθιὰ καὶ στὰ πλατιὰ τὴν ἐργασία του. Γιὰ νὰ ξανοίξω πιὸ στοχαστικὰ καὶ μὲ ὅλα τὰ γιατὶ τὰ κατὰ μέρος πιὸ δυνατὰ καὶ τὰ πιὸ ἀδύνατα τῆς δουλειᾶς του. Κ' ἔπειτα ἕνας φιλόλογος ἑλληνιστὴς δασκαλεμένος θὰ μποροῦσε νὰ παρατηρήσῃ: Φοβᾶμαι πὼς ἡ μετάφρασή σου δὲν τὸν μοιάζει τοῦ πρωτοτύπου, ὅπως θἄπρεπε. Γιατ' εἶναι σκαρωμένη σὶ μιὰ γλῶσσα νέα, ἀπλή, ποιητικὴ, ὁμαλὴ, μετάφραση ἑνὸς συγγραφέα ποὺ ὅσα ζοῦν κι ἂν εἶχε καὶ εἰλικρίνεια, ὅμως ἡ γλῶσσα του, ἑλληνικὴ τῶν χωρατάκηδων χρόνων, εἶναι μονάδικα γιὰ τὸ πλῆθος καὶ γιὰ τὴν ποικιλία τῶν λέξεων καὶ τῶν φράσεων, ποὺ τᾶς δίνουν κάτι σι παράδαλα. φτιασιδωμένα καὶ ἀσυνήθιστα καὶ ἐνάντιν πρὸς τὴν ἐξαισια πλαστικὴ ἁπλότητα τοῦ ἔργου τοῦ Κάρλο. Ἐγὼ ὅμως ποὺ δὲν εἶμαι φιλόλογος ἑλληνιστὴς δασκαλεμένος, μὰ μονάχα ἕνας τραγουδιστὴς καὶ περιεργος κάπου κάπου φιλαναγνώστης, τέτοιο φόβο δὲν ἔχω. Καὶ μόνο βλέπω πὼς καὶ ἀνεξάρτητ' ἀπὸ τὴν τέχνη τοῦ μεταφραστὴ, ἡ δημοτικὴ μας γλῶσσα εἶναι χίλιες φορὲς πιὸ ἐπιτηδεια ἀπὸ κάθε ἄλλη ξένη γλῶσσα, καὶ εἶναι ἀσυγκριτα καμωμένη γιὰ νὰ μᾶς ξαναπαρουσιάζῃ ξαναγεωμένους τοὺς ἀρχαίους μας. Γιατὶ εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀρχαία δυνάμει, ὅσο κι' ἂν σοφὰ τὴν ἄλλαξαν οἱ φυσικοὶ νόμοι γιατὶ καθὼς εἶναι ζωντανὴ γλῶσσα, πιασμένη ἀπὸ τὴν ἀναλυτικὴ καθαρότητα τῶν νέων γλωσσῶν, κρύβει μαζὶ καὶ τὴ συνθετικὴ χάρη τῆς ἀρχαίας. Εἶναι ἡ γλῶσσα ποὺ φιλόλογοι ἀπὸ τοὺς καλυτέρους μας λ. χ. οἱ Περναρδάκηδες, τὴν κηρυζαν ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ὀρθὴ ἐξήγηση τῶν ἀρχαίων κειμένων. Εἶναι ἡ γλῶσσα ποὺ ξένοι σοφοί, σὰν τὸ γλωσσολόγο Bréal, προφητεύουν πὼς μιὰ μέρα «Θησαυρὸς θὰ σταθῇ γιὰ ὅρους φιλοσοφικοὺς». Εἶναι ἡ γλῶσσα ποὺ ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Βηλαρᾶ ὡς τοῦ Πάλλη τὸν καιρὸ, ἔχομε μ' αὐτὴ τὰ μόνα καλλιτεχνικὰ, καὶ ὄχι σκολαστικὰ, μεταφραστικὰ μνημεια τῶν ἀρχαίων. Σὶ τέτοια γλῶσσα δὲν τόνε μεταφράζεις τὸν ἀρχαῖο τόνε μετατοπίζεις ἀρχίαστο, σὰν κάποια σπίτια, στὴν Ἀμερικὴ, σοθέμελα. Καὶ σωστὰ ὁ κ. Βουτυρίδης διατυπώνει ἔτσι τὴν ὑποπέρδικτα χάρα τοῦ: «Ὅταν κατάπιασα τὸ μετάφρασή αὐτὸ ἔνιωσα πὼς μονάχα ἡ γλῶσσα ποὺ μιλᾶμε κ' εἶναι ριζωμένη μέσα μας μπορεί νὰ μᾶς κάνει πάλε φανερὰ τὰ πλούσια κάλλη καὶ τὰ δύναμα ποὺ κλεῖ ἡ ἀρχαία φιλολογία μας. Λίγη καλὴ θέλησα χρειάζεται γιὰ νὰ καταλάβει καθένας, πὼς παιριάζει ὅλα ἡ ἀρχαία ποίησα μὲ τὰ σημερινὰ γλῶσσα τοῦ λαοῦ καὶ πόσο συγγενικὰ εἶναι οἱ δυὸ γλῶσσες...

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ

Σ.

Τὰ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ

Τὰ μάτια σου εἶναι θάλασσα,
Νεραιζοποῦλα μου
Τὰ μάτια σου εἶναι θάλασσα
Βαθιὰ καὶ μαγεμένη
Ποῦ σὰν τὴ δῶ, τὸ μάγιο της
Ἄχ, Σμυρνιοποῦλα μου!
Ποῦ σὰν τὴ δῶ, τὸ μάγιο της
Ἀμίλητα μὲ δένει...

Σὲ βάθια γλυκογάλανα,
Νεραιζοποῦλα μου!
Σὲ βάθια γλυκογάλανα
Ὁλόψυχο μὲ παίρνει,
Καὶ μὲς στὰ φυλλοκάρδια σου
Ἄχ, Σμυρνιοποῦλα μου!
Καὶ μὲς στὰ φυλλοκάρδια σου
Λιγόθυμο μὶ φέρνει.

Λ. Β.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

«... Τοῦ κόσμου πασκίσαμε νὰ κρατήσουμε τὸ ἀμάξι γιὰ τοὺς δυὸ μας», γράφει ἡ Φρόσω, καλόκαρδο κορίτσι ποὺ ἀγαπᾶ τὰ χωρατά, ἂς εἶναι καὶ σὲ βάρος της κι' ἄς γίνουνται καὶ κατὰ τὸ ταξεῖδι τοῦ γάμου της.

«Στὰ Τρίκαλα ἄνοιξε ὁ ὑπάλληλος τὴν πόρτα, κι ἔπρωξε μέσα ἕνα κοριτσάκι ζητῶντας μας σωμπάθειο.

Ἡ μικρὴ εἶταν ὡς ἑφτὰ χρονῶν ἔκατσε στὴν ἄκρη καὶ κοίταγε μὲ περιέργεια ὁλόγυρά της.

— Τί θέλεις κορίτσι μου; τὴ ρώτησε ὁ ἄντρας μου'

— Δὲ βλέπω τὰ πουλιά, εἶπε παραπονετικὰ ἡ μικρή.

— Τί πουλιά, παιδί μου;

— Σὰ βγῆκα ἀπὸ τάλλο τραίνο, εἶπε ὁ ἄνθρωπο τοῦ τραίνου σας στὸν ἄνθρωπο τοῦ δικοῦ μου: «Πάλιν ἐκε μέσα μὲ τάγαπημένα τὰ πουλιά!»

— !!!!.....

Ἡ τοπικὴ Βουλὴ τῆς Νέας Γιόρκης ψήφισε νόμο καὶ γιὰ τὰ μπαρμπέρικα.

Νὰ τὰ κυριώτερα ἄρθρα.

1. Κάθε μπαρμπέρης νὰ σκπουνίζει τὰ χέρια του μὲ ζεστὸ νερὸ πρὶν ὑπερετήσει τὸν πελάτη του.

2. Νὰ μὴ μεταχειρίζεται σπύγγο. Ἂν τὴ χρειάζεται, καθόλου γιὰ νὰ σταματήσει αἷμα κόψιᾶς, ἂς βάζει στυφτικὴ σκόνη.

3. Καθαρὸ προσόψιο γιὰ κάθε πελάτη.

4. Ὄχι σφουγγάρια.

5. Χτένια, βοῦρτσες, ξυράφια, φαλλίδια κ' ἕνα τ' ἄλλα σύνεργα πρέπει νὰ καθαρίζουνται ὅλα μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα, παρὰ ἔπειτα ἀπὸ κάθε πελάτη.

6. Κανένας μπαρμπέρης, ἐξὸν ἂν εἶναι ἀναγνωρισμένος γιατρός, νὰ μὴ δίνει συνταγὴ γιὰ βερματικὴ λοσιόνα.

7. Τὰ πατώματα νὰ πασπαλίζουνται καὶ σουγκαρίζουνται κάθε μέρα, καὶ τὰ ἔπιπλα νὰ ξεσκονίζουνται καλά.

8. Κρύο καὶ ζεστὸ νερὸ νὰ εἶναι πάντα πολύμορφο.

9. Ὁ κανονισμὸς νὰ εἶναι καθαρογραμμένος καὶ κρεμασμένος σὲ μέρος ποὺ νὰ φαίνεται.

Ὁ κανονισμὸς εἶναι τόσο λογικός, ὥστε ἐπιστρέφομε τὴν προσοχὴ μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς κ' οἱ δικοί μας οἱ ἀπαιμπέρηδες θὰ τὸν πειαδεγτοῦν.

Ὁ καθηγητὴς τῆς Μυθολογίας. Ὦ τι κωμῳδία! Τοῦ ἔδωκα ἐκεῖνοι τοῦ νέου νὰ σκεῦς μαθήματα μυθολογικὰ. Ἔφυγε καὶ ἔξαστε νὰ μὲ ρωτήσῃ, κ' ἐκάθεμα μὲ ἠμπορῶ νὰ θυμηθῶ τ' ὄνομα τοῦ.

Ὁ παπᾶς (σὲ στρατιωτικὸ νοσοκομεῖο). Πέθανε λοιπὸν ὁ καημένος ὁ Ραδδῆς. Κ' ἐγὼ ἔχασα πολὺ κόπο τόνε ἐδῶ καὶ νὰ τὸν παρηγορήσω ἐγκάιρα.... Ρωτεῖ σὲ μὲ φώνεξες;

Νοσοκόμος. Τί νὰ σὲ φωνάξω γιὰ τὸ Ραδδῆ; Ἔπειτα τὸν παρηγόρησα ἐγὼ ὁ ἴδιος.

Ὁ Παπᾶς. Καὶ τί τοῦ εἶπες, δὲ μοῦ λὲς;

Νοσοκόμος. Τοῦ εἶπα, λέω, Ραδδῆ, ἐσὺ τοῦ θανατᾶ. — Ναί μοῦ λέει, λέει. — Ραδδῆ, τοῦ λέω, δὲ θὰν τὴ γλυτώσῃς, λέω, φουκαρᾶ. — Ὄχι, μοῦ εἶπε, λέει. Καί, Ραδδῆ, τοῦ λέω, δὲν εἶσαι, θαρρῶ, λέω, γιὰ νὰ πᾶς στὸν παράδεισο. — Ἀμὰ πῶς θὰ πάω, μοῦ λέει, λέει. — Τότες λοιπὸν θὰ πᾶς στὴν κόλαση, τοῦ κάνω. — Στὴν κόλαση, ἔτσι θαρρῶ κι' ἐγώ, μοῦ λέει. — Ραδδῆ, τοῦ κάνω, λέω, Ραδδῆ, νἄχεις χάρη τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔχει κάπου νὰ πᾶς νὰ γύρεις τὸ κεφάλι σου, καὶ δὲ θὰ μείνεις στὰ μέτα. — Ναί, μοῦ λέει ὁ φουκαρᾶς καὶ πέθανε παρηγορημένος.

Σπίθας. Τώρα ἐλῶ; Ἐσὺ 'σαι ποὺ εἶπες πὼς νὰ τοῦ πέτσι στὸ χέρι καὶ θὰν τόνε χαντακώσεις τὸ φίλο μου τὸ Γιάννη;

Φωτιάς. Ἀφτὸ εἶναι δική μου δουλειά.

Σπίθας. Ἄμε τώρα γύρευε! Ἐκεῖνος πέθανε...

Φωτιάς. Θὰ σοῦ τόνε χαντακώσω μιὰ χαρά.... Εἶμαι νεκροθάφτης.

Δάσκαλος. Τί κάνεις ἀφτοῦ, Γιαννόπουλε; Μαθαίνεις τίποτα;

Γιαννόπουλος. Ὄχι, δάσκαλε, τ' ἀκούω.

— Τί διαβάζεις καὶ γελᾶς ἔτσι;

— Διαβάζω μιὰ περίφημη κωμῳδία.

— Ποιὰ κωμῳδία;

— Τὸν Ἀμλέτο τοῦ Σαιξπήρου.

— Κωμῳδία; αὐτὴ εἶναι τραγῳδία.

— Ναί, μὰ ἐγὼ τὴ διαβάζω στὴ μετάφραση τοῦ Βικέλα....

Ο ΦΕΦΕΝΕΣ

ΔΥΟ ΑΝΟΙΧΤΟΙ ΔΩΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

,ΝΟΥΜΑΣ' ΚΑΙ ,ΠΑΤΡΙΑ'

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. Νατζιδάκις δὲν περιορίστηκε στὸ γράμμα ποὺ μᾶς ἔστειλε καὶ ποὺ τὸ δημοσιεύσαμε μὲ τόσο ὄμορφα τυπογραφικὰ στοιχεῖα στὴ φύλλο μας, ἀλλὰ δημοσιευσε κ' ἕνα ἄρθρο δριμύτατο καὶ πατριωτικώτατο κατὰ τῆς «Centralblatt» καὶ τοῦ «Νουμᾶ» στὰ «Πάτρια» τοῦ περασμένου Σαββάτου.

Γιὰ ὅσα λέει ὁ κ. καθηγητὴς ἐκεῖ μέσα, τίποτα δὲν μποροῦμε νὰ τοῦ ἀπαντήσουμε. Δικαιωμά του

εἶναι νὰ τὰ βλέπῃ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τόπου μας τριανταφυλλένια—μήπως εἴπαμε μεῖς πῶς δὲν ὑπάρχουν καὶ τριανταφυλλένια χάλια;—καὶ νὰ καταριέται τοὺς κακοὺς ἐκεῖνους πατριῶτες ποῦ θαρροῦν πῶς προσφέρουν κάποια ἐκδούλευσι στὸν τόπο τους μὲ τὸ νὰ ξεσκεπάζουν κάθε σαπίλα καὶ νὰ ζητοῦν τὴ γιατρειά της.

Δικαίωμά του αὐτό. Ποιός ἐσκέφτηκε ποτὲ νὰ τοῦ τάφαιρέσῃ;

Ἕνα μόνο δικαίωμα δὲν εἶχε: Νὰ δείξῃ δηλαδὴ τόση μικροπρέπεια, ὥστε γράφοντας γιὰ τὸ «Νουμᾶ» νὰ μὴν τὸν ἀναφέρῃ καθόλου, νὰ μὴν ἀναφέρῃ οὔτε τὸ Γερμανικὸ περιοδικὸ καὶ τὸ σπουδαιότερο ἀκόμα νὰ μεταφράσῃ ἀπ' αὐτὸ ὅσα κομμάτια τὸν ἐσύμφεραν κι' ὅπως τὸν ἐσύμφεραν, γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὶς πατριωτικὲς κραυγές του.

Τίποτ' ἄλλο. Ὅσα εἴχαμε νὰ ποῦμε, τὰ εἴπαμε στὸ φύλλο τῆς περασμένης Κυριακῆς, σχολιάζοντες τὸ γράμμα τοῦ καθηγητῆ τῆς Γλωσσαλγίας—ὅπως τόνε λέει ὁ κ. Τεφαρίκης—καὶ ἀρχισυντάκτη τῶν «Πατρίων».

,ΑΛΚΗΣΤΙΣ' ΚΑΙ ,ΝΟΥΜΑΣ'

Στὸ τελευταῖο φύλλο τῶν «Παναθηναίων» ἔγινε μιὰ νοστιμωτάτη ἀναψιλάφισι τῆς ὑπαθέσεως τῆς «Ἀλκήστιδος». Ὁ κ. Γ. Ξενόπουλος—ἀχ! ὅταν θυμώνῃ παύει πιὰ νὰ εἶναι ἀνοστολόγιος καὶ γίνεται ὑπερ-χαριτολόγιος! - ἐπῆγε ὡς ἀρχισυντάκτης τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων» μαζὶ μὲ τὸν κ. Κίμωνα, ὡς Διευθυντὴ τῶν «Παναθηναίων» κι' ἐπιθεώρησαν τὰ χειρόγραφα, πρωτότυπα, ἀντίγραφα καὶ ἀπόγραφα τῆς «Ἀλκήστιδος» καὶ τὰ βρῆκαν κασσιτερωμένα, συντάξαντες τὴν περὶ τούτου ἀστιατρικὴν ἔκθεσι τὴν ὁποίαν κ' ἐδημοσίευσαν στὰ «Παναθήναια».

Γραφικωτάτη ἡ εἰκόνα τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ κ. Γρηγόριος: Ὑπάνω σ' ἕνα τραπέζι ἁπλωμένα ὅλα τὰ μαγειρικὰ σκεύη τοῦ κ' Χρηστομάνου. Ὁ κ. Παναθήναιος καὶ ὁ κ. Διαπλάσιος ὄρθιοι καὶ προσεχτικοί. Ὁ κ. Μεταφράσιος παίρνοντας ἕνα ἕνα τέντζερη ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ λέγοντας:

—Ὁρίστε, κύριοι! Δὲν εἶναι αὐτὸ δικό μου Καὶ τοῦτο δικό μου δὲν εἶναι;

Καὶ οἱ ἀστιάτροι ἐπείσθηκαν καὶ ποιός ἐπερίμενε ποτὲ νὰ μὴ πεισθοῦν; Ἤταν δὲ περιττὸ νὰ μᾶς δηλώσῃ ὁ κ. Διαπλάσιος πῶς δὲν μετάφρασε αὐτὸς τὴν «Ἄλκηστι». Αὐτὸς κατασκεύασε τὸν «Τρίτον». Κ' ἐπειδὴ τὸν ἔπαιξε δυὸ τρεῖς φορὲς ἡ Ν. Σκηνή, κρα κ' ἡ μετάφρασι τῆς «Ἀλκήστιδος» εἶναι τοῦ κ. Χρηστομάνου. Ἔτσι λύνονται μιὰ χαρὰ ὅλα τὰ ζητήματα.

Στὸν κ. Ξενόπουλο ἄρχισε νἀρέσῃ καὶ τὸ Βασ. Θέατρο, γιατὶ θὰ παίζῃ φέτος μιὰ μετάφρασί του, τὴ «Μύννα Βάννα» ἐν καὶ ἠμποροῦσε, καθὼς γράφει, καὶ ἔπρεπε νὰ παίζῃ πρωτότυπα ἔργα του» (ποιά;). Εἶναι δὲ ὁ «Νουμᾶς» ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία «ἀγαπῶσα τὰ φιλολογικὰ σκάνδαλα» μόνο καὶ μόνο γιατ' εἶχε τὴν ἀδιαντροπιὰ ὁ Βουτιερίδης νὰ δημοσιεύσῃ «Γ' ἀποκαλυπτήρια τῶν λογίων μας» καὶ νὰ ξεσκίσῃ μερικὲς φιλολογικὲς μάσκες.

Τίποτε ἄλλο καὶ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲν ἔχουμε νὰ ποῦμε. Ἐκεῖνος ποῦ θέλουν περισσότερες πληροφορίες τοὺς παραπέμπουμε στὰ φύλλα τοῦ «Νουμᾶ» 58, 59, 60 καὶ 61 ποῦ δημοσιεύεται ὅλη ἡ Μελανὴ βίβλος τοῦ μεταφραστικοῦ αὐτοῦ Παναμᾶ, καὶ στο σημερινὸ γράμμα τοῦ Πυριώτη.

Δ. Τ.

Η ΑΣΠΙΔΑ

ΑΠΟ ΤΟ Σ ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΑΣ

Ἔφτιασε μέσα ἐκεῖ τὴ Γῆς, μέσα Γιαλὸ κι' Οὐράνια,
Ἥλιο ἐκεῖ μέσα ἀκούραστο, καὶ τὸ Φεγγάρι πλήθιο,
κι' ὅλα τὰ φῶτα τ' Οὐρανοῦ ποῦναι σπαρμένα γύρω,
Βροχάστερα, καὶ Κυνηγὸ λαμπρόφεγγο, καὶ Πούλια,
καὶ Κλῶσσα ποὺ πολλοὶ θνητοὶ κι' Ἀλέτρι τήνε κράζουν,
ποὺ πάντα της κλωθογυρνᾷ τὸν Κυνηγὸ θωρῶντας
καὶ μόνη ἀφτὴ στοῦ Ὠκεανοῦ δὲ λούζεται τὸ κῦμα.

Κι' ἔφτιασε μέσα διὸ ὄμορφες ἀθρώπων πολιτεῖες.
Στὴ μιὰ 'χαν ξεφαντώματα καὶ γάμους, καὶ τὶς νύφες
πηγαίνανε ἀπ' τῆς μάννας τους μὲ φῶτα, μὲ λαμπάδες,
μέσ' ἀπ' τοὺς δρόμους, κι' ἔσκουζαν νὰ ζήσουν, νὰ γεράσουν.
Κι' ὀρχιοῦνταν χορευτάδες διὸ, καὶ κόσμο λὲς χαλνοῦσαν
κατάμεσά τους τ' ἄργανα — λαγοῦτα καὶ ζουρνάδες —,
κι' ἔκαναν χάζι στέκοντας στὰ ξώθυρα οἱ γυναῖκες.

Τὴν ἄλλη χώρα σκάλισε μὲ πύργους στεριωμένη.
Καὶ μέσα ὁ κόσμος ἔτρεχε μελίσσι στὴν πλατέα,
τί εἶχε στηθεῖ καβγᾶς καὶ διὸ φιλονεικοῦσαν ἄντρες
γιὰ σκοτωμένου πλερωμή. Ὀρκίζουνταν ὁ ἕνας
πὼς κάθε πλέρωσε λεφτὸ καὶ τὰ ποσὰ ξηγοῦσε,
ὀχεσκε, ὁ ἄλλος ἔλεγε, πὼς τίποτα δὲν πῆρε.
Κι' ἔσκουζε ὁ κόσμος, κι' ἔδιναν ἄλλοι ἀλλουνοῦ τὸ δίκιο,
μὰ οἱ κράχτες τοὺς περιόριζαν. Κι' οἱ γέροι καθισμένοι
στὰ μαρμορένια τους θρονιὰ στὴ στρογγυλὴ πλατέα,
κραχτῶν καλόφωνων ραβδιὰ στὰ χέρια τους κρατῶντας,
μ' ἀφτὰ ὁ καθεὶς σηκώνουνταν μὲ τὴ σειρὰ νὰ κρίνει.
Κι' εἶταν στὴ μέση διὸ φλουριὰ βαλμένα, γιὰ νὰ δώσουν
σ' ἀφτὸν π' ἀπ' ὅλους πιὸ σωστὰ τὸ δίκιο θὰ ξηγοῦσε.

Κι' εἶταν ἀπ' ὄξω ἀντρῶν στρατὸς ποὒρθαν κλεφτὰ ν' ἁρπάξουν
τὸ βιὸς τῆς χώρας, κι' ἤθελαν καρτέρι ἐφτὺς νὰ στήσουν.
Κι' ἔτσι ἄμα ἐκεῖ ἦρθαν ποὺ καλὰ βολοῦσε τὸ καρτέρι,
σὲ ρέμα ποὒχε πότισμα γιὰ ζωντανὰ καθ' εἶδος,
κάθησαν τότες, μὲ χαλκὸ ποὺ θάμπωνε ὁπλισμένοι·
καὶ χώρια ἀπ' τὸ στρατὸ σκοποὶ διὸ κάθουνταν σὲ βίγλα,
πότε νὰ δοῦν προσμένοντας ἀρνιὰ ἀπ' ἀλάργα ἢ βόδια.
Κι' ἀφτὰ νὰ! ἀμέσως πρόβαλαν, καὶ διὸ βοσκοὶ ξοπίσω
μ' ἀβλοὺς γλεντοῦσαν δίχως πρὶν τὴν πονηριὰ νὰ νιώσουν.
Μὰ οἱ ἄλλοι πρὶν ποὒ τάδανε, χοιμοῦν καὶ χέρι χέρι
πέφτουν κοπαδιαστοὶ κι' ἁρποῦν τὰ τραχηλᾶτα βόδια,
σωροὺς τ' ἀρνιὰ τ' ἀσπρόμαλλα, καὶ τοὺς τοπάνους σφάζουν.
Κι' ἀπ' τὸ καστρὶ σὰν ἄκουσαν κοντὰ στὰ βόδια ἀντάρα
ἐνῷ δικάζουνταν μπροστὰ στοὺς γέρους καθισμένοι,
πηδοῦν στ' ἁμάξια μέσα ἐφτὺς καὶ τρέχουν νὰν τοὺς πιάσουν.
Κι' ὅτα σὲ λίγο ζύγωσαν, παράταξαν τοὺς λόχους
κοντὰ στὴν ἀκρορεματιά, καὶ πιάνουν ἄγρια μάχη,
κι' ἕνας τὸν ἄλλον κάρφωνε μὲ τὸ χαλκένιο τ' ὅπλο.
Ἐκεῖ ἐσμιγε καὶ Σκιάξιμο κι' Ἀμάχη, ἐκεῖ καὶ Χάρος,
κρατῶντας ἄλλον ζωντανὸ βαθιὰ νιοπληγωμένο,
ἄλλον τραβοῦσε καὶ νεκρὸ μέσ' στὴ σφαγὴ ἀπ' τὸ πόδι,
καὶ ροῦχα φόραε κόκκινα στὸ αἷμα βουτημένα.

Κι' ἔφτιασε μέσα λιγδερὸ χωράφι, πλούσιο κάμπο,
φαρδὺ καὶ τριπλογύριστο· κι' ἐκεῖ πολλοὶ ὀργωτάδες
ζεβγάρια στριφογύριζαν λαλῶντας πέρα δῶθες.
Κι' ὀργώνοντας σὰν ἔφταναν στοῦ χωραφιοῦ τὴν ἄκρη,
πήγαινε νιὸς κι' ἕνα καφκὶ τοὺς ἔβαζε στὰ χέρια
κρασὶ γλυκὸ· καὶ δῶσ' του ἀφτοὶ ὅλο ὀργώναν τ' ἀβλάκια,

κι' ὅλο νὰ φτάσουν σπούδαζαν στοῦ χωράφιοῦ τὴν ἄκρη.
Κι' ἡ γῆ ἀπὸ πίσω μάβριζε, λὲς ἐμιαζε ὀργωμένη
κι' ἂς εἶταν χρυσοσκάλιστη· ἀφτὸ δὰ ἂν εἶταν θάμα!

Κι' ἐκεῖ ἕνα βαθυγράσιδο μέσα ἔφτιανε μετόχι,
ποὺ θεριστάδες, τροχιστὰ στὰ χέρια τους δρεπάνια
βαστῶντας, δῶσ' του θέριζαν· κι' ἀπ' τὶς χουφτιὲς λὲς ἄλλες
ἔπεφταν χάμου ἀπανωτὲς στὴ γῆς ἀράδα ἀράδα,
κι' ἄλλες πάλε ἔπαιρναν γοργοὶ δετάδες νὰν τὶς δέσουν.
Τρεῖς οἱ δετάδες π' ὅριζαν· καὶ τὰ παιδιὰ ἀπὸ πίσω
δίχως νὰ στέκουν ἀγκαλιὲς τὸ χόρτο κουβαλοῦσαν
κι' ἔδιναν πάντα. Κ' ἥσυχος παρέκει ὁ νοικοκύρης
ραβδὶ κρατῶντας ἔστεκε χαρούμενος στὸν ἴχτο.
Καὶ κράχτες χώρια ἑτοίμαζαν κάτου ἀπὸ λέφκα δεῖπνο,
κι' ἔψηναν βοδὶ ποῦσφαξαν μεγάλο· κι' οἱ γυναῖκες
πολλὰ ἄσπρα ἀλέβρια ζύμωναν, ταγὴ τῶν δουλεφτάδων.

Κι' ἔβαζε ἀμπέλι ἐκεῖ σιμὰ σταφύλια φορτωμένο
ὥριο μεγάλο ὁλόχρυσο, μὰ τὰ σταφύλια μάβρα.
[τὸ κάθε κλῆμα μ' ἀργυρὰ παλούκια στυλωμένε].
Καὶ γύρω λάκκο κάρφωσε σμαλτένιο, γύρω φράχτη
ἀπὸ καλάγι, μ' ἀνοιχτὸ μικρὸ 'να μονοπάτι
μονάχα, ἀπ' ὅθες ἔμπαιναν σὰν εἶταν νὰ τρυγήσουν.
Καὶ νιὲς καὶ νιοὶ καλόκαρδοι μαζὶ ὅλοι κουβαλοῦσαν
τὸ γλυκοστάφυλο καρπὸ μέσ' στὰ πλεχτὰ καλάθια.
Κι' ἕνας τους νιὸς στὸ γυρισμὶ(*) τοὺς βάραε τὸ λαγοῦτο
γλυκὰ ποὺ λὲς σὲ λίγωνε, κι' ἀγάλι τ' ἀποτρύγια
τραγούδαε, κι' ὅλη ἡ συντροφιὰ ξοπίσω ροβολοῦσε,
καὶ ξεφωνῶντας χόρεβαν μ' ἀνάλαφρο ποδάρι.

Κι' ἔφτιασε μέσα ἐκεῖ βοδιῶν κοπάδι κουτελάτων—
ἀπὸ καλάγι τάσαξε τὰ βόδια καὶ χρυσάφι—
π' ἀπ' τὴν ταγὴ ἴσα τρέχανε μὲ μουγκρητὰ νὰ πιεῦνε
κοντὰ σὲ ρέμα μούρμουρο, δροσάτο καλαμιῶνα.
Μαζὶ καὶ τέσσερεις χρυσοὶ τσοπάνοι μονοσκοίνι
κατέβαιναν μ' ἐννιὰ σκυλιὰ π' ἀκολουθοῦσαν ἄσπρα.

Κι' ἔφτιασε μέσα ὁ θεϊκὸς τεχνίτης καὶ λειβάδι
μέσ' σὲ λακκιά, καὶ πρόβατα ποὺ ἐδῶ κι' ἐκεῖ βοσκοῦσαν,
κι' ἔφτιασε στάνες καὶ μαντρὶ καὶ σκεπαστὲς καλύβες.
Κι' ἔφτιασε μέσα ἀφρόσπαστο τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα
κοντὰ στὸ γῦρο τὸ στερνὸ τῆς σκαλιστῆς ἀσπίδας.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

(*) Τὸ κείμενο λέει τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι· καὶ στὴ μέση τους. Πῶς ὅμως γίνεται ἐνῶ ἀκόμα βαστᾷ ὁ τρύγος νὰ χορεύουν οἱ τρυγητάδες; Χαρὲς καὶ χοροὶ ἀρχίζουν ὅταν ἀποτελειώσει ἡ δουλιά. Ἔτσι ἀντὶς τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι=στὰ γυρίζανε στὸ χωριό. Καὶ τώρα τελεφταῖα ἰδοὺ τί βρῆκα μέσ' στὸ Χιώτικο Ταξεῖδι τοῦ καλοῦ μου φίλου Περνοῦ (σ. 168)· «Nous vîmes aussi descendre du coteau voisin, par un sentier en lacets, une théorie des villageois vêtus de blanc et précédés d' une cornemuse. Ils avaient terminé quelque travaille champêtre et s' en réjouissaient à leur façon. Ils s' arrêtèrent devant la porte du village et commencèrent une danse au rythme lent à laquelle prirent part quelques femmes». Τὸ παλιὸ ἔθιμο βαστᾷ λοιπὸν ἀπαράλλαχτο ὡς τὰ σήμερα, ποὺ θὰ πεῖ καὶ πῶς ἄν, ἀντὶς νὰ καταφρονοῦν οἱ δασκάλοι μας τὸν ἑλληνικὸ λαό, τόνε σπούδαζαν, πολλὰ ἴσως μέση καὶ τῆς κλασικῆς φιλολογίας πιὸ ἔρκολα θὰ φώτιζαν παρ' ὅ,τι φωτίζουν τώρα διαβάζοντας τόμους ἀπέραντους σὰ λεξίθες.

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ
Μ' ΟΚΤΩ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κάσκια τῶν πλατειῶν Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὀφθαλμιατρεῖον), Σταθμοῦ Ὑπουγείου σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια).

Ὁ „ΝΟΥΜΑΣ" δέχεται ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες καὶ τριμήνους συνδρομητές, μὲ ὀλίγο δραχμὲς προπληρωτὲς τὴν τριμηνιά.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΠΟΣΑ

χρήματα ἔμπασε ὡς τώρα ὁ Ματσούκας στὸ ταμεῖο τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου ἀπὸ τὶς ἐσπερίδες του;

— Δὲν ξέρω, μὰ οὔτε μὲ νοιάζει καθόλου! Ρώτα με καλύτερα πόσους ἕλληνες ἔφτειαξε ὁ Ματσούκας μὲ τὶς ἐσπερίδες του.

Γιατὶ ἐκεῖνο ποῦ μᾶς λείπει δὲν εἶναι τὰ καράβια (ἀπὸ τέτοια, ἔχουμε μερικά, καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ φτειάξουμε κι' ἄλλα). Ἔχουμε ὅμως ἀνάγκη ἀπὸ Ἕλληνες, κι' αὐτοὶ μᾶς λείπουν. Κι' αὐτοὺς κατασκευάζει ὁ καλὸς πατριώτης, ἀψηφῶντας κόπους καὶ ξενύχτια καὶ ξελαρυγγιάσματα, ἴσως ἴσως δὲ καὶ κοροϊδίες.

Μπορεῖ νὰ φτειάξῃ κ' ἕνα τορπιλλοβόλο μὲ τὰ τραγούδια του, μπορεῖ νὰ φτειάξῃ κ' ἕνα θωρηχτό. Μικρὸ τὸ κέρδος σύν εἶναι. Μ' ἂν φτειάξῃ δέκα Ἕλληνες, τὸ κέρδος θἆναι μεγαλύτερο. Καὶ φτειάνει τέτοιους κάθε μερα. Ὅπου κι' ἂν πάῃ, εἴτε στὴν ξενιτειά, εἴτε στὶς ἐπαρχίες, ὅπου κι' ἂν ἀπαγγείλῃ τὰ τραγούδια του, τὰ τραγούδια ποῦ μονάχα τὴν

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

„ΠΟΤΕ ΑΡΚΙΝΑΕΙ ΤΟ ΝΥΚΤΑ"

Ταξεῖδευα ἀπὸ τὴν Ἱόλη, στὴν Πάνορμο στὰ μέσα τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1901 μὲ τὸ «Ἱόλγα» τῆς ἑταιρίας ὁ «Μαρμαρᾶς», ἕν' ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἀτμόπλοια ποῦ σχίζουν τὰ γαλανὰ νερὰ τῆς Προποντίδος καὶ διατηροῦν τὴ συγκοινωνία μεταξὺ τῶν διαφόρων παραλίων μερῶν της καὶ τῆς πρωτευούσης.

Καὶ εἶναι τόσο σύντομα συνήθως τὰ ταξεῖδι αὐτά, ὥστε ἐνῶ παραδίνεστε στὸν ὕπνο μέσα στὸ λιμάνι τῆς Ἱόλης, ξυπνᾶτε στὸ μέρος σας, ἂν δὲν σᾶς ξυπνήσουν πρὶν προφτάστε νὰ χορτάσετε τὸν ὕπνο.

Καὶ τ' ἀτμόπλοια τοῦ «Μαρμαρᾶ» καθὼς καὶ ὅλα τἄλλα, πολὺ πρὶν φύγουν ἔρχουνται πλάϊ στὴ νέα προκυμαία τοῦ Γαλατᾶ καὶ παρκαλιάζουν ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα. Οἱ πράκτορες κατὰ τὴ συνήθεια τους σᾶς βεβαιώνουν ὅτι στὰς 11 ἀλατοῦρκα τὸ βαπόρι ἀναχωρεῖ, ἀλλὰ ποτὲ σχεδὸν δὲν λύουν τὰ πρυμνήσιά του πρὸ τῆς 12ης. Οἱ ἐπιβάται ὅμως συνηθίζουν νὰ ἐπιθεωροῦν τοὺς τσικεδόδες των ἐνωρὶς στὸ σαλόνι καὶ νὰ παραδίδουν τὰ πράγματά τους στὸν καμαρότο τοῦ ἀτμοπλοίου, γιὰ νὰ 'χουν καιρὸ ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἱστορία αὐτὴ νὰ καθίσουν ἀμέριμνοι καὶ νὰ πάρουν τὸ φακί τους ἢ τὴν μπύρα τους σ' ἕνα ἀπὸ τ' ἀναρίθμητα καφενεῖα ποὺ εἶναι ἀρμαθιασμένα σὲ ἀτελείωτη γραμμὴ ἐκεῖ στὴν προκυμαία. Νὰ ταξειδεύσουν τὰ μπαούλα τους δίχως νοικοκύρη δὲν εἶναι φόβος, ἀφοῦ τὰ ἀτμόπλοια εἶνε ἐμπρὸς στὰ μάτια τους καὶ ὁ πλοίαρχος πολλὲς φορὲς τραταίρνεται μαζῆ τους ὡς τὴν τελευταία στιγμή.

***

Εἶναι φυσικὸ ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι γιὰ ταξεῖδι δύο πράγματα θὰ συλλογιστοῦν ὕστερ' ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις των: τὸν καιρὸ καὶ τὴν συντροφιά.

Ὅσο γιὰ τὸ πρῶτο, αὐτοὶ ποὺ ταξειδεύουν τὴν Προποντίδα πολὺ-πολὺ δὲν τὸ παίρνουν μεράκι, ἂν βρέχῃ ἢ φυσᾷ δυνατὸς ἄνεμος. Θαλασσινοὶ φυσικὰ οἱ περισσότεροι, καθόλου δὲν σκοτίζουντσι, ἀφοῦ ἄλλως τὸ ταξεῖδι εἶναι τόσο σύντομο, ἂν θαλασσοδέρνεται καὶ κουνιέται τὸ βαπόρι. Ἀλλ' οὔτε ἔχουν φόβο νὰ πάθουν τίποτε κατὰ συμπάθεια, ἂν βλέπουν στὸ πλαί τους κανένα γερσαῖο Ρουμελιώτη ἢ Ἀνατολίτη νὰ ταίζῃ τὰ ψάρια μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ στομάχου του.

Ὅσο γιὰ συντροφιὰ δά, φτάνει νὰ 'χετε κέφι γιὰ κουβέντες. Εἶναι πολὺ σπάνιο ν' ἀπαντήσετε ἄγνωστα πρόσωπα μέσα σ' αὐτὰ τ' ἀτμόπλοια καὶ γι' αὐτὸ βλέπετε τοὺς ἐπιβάτας νὰ 'χουν τόσο θάρρος ἀναμεταξύ τους καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πλοίου, ὥστε νομίζετε ὅτι τοὺς συνδέει καμμιὰ συγγένεια, ἢ καμμιὰ παλαιὰ φιλία καὶ ὅτ, βρίσκουνται σὲ κανένα δικό τους σπίτι καὶ ἔχουν ἀφήσει ἔξω ἀπὸ τὴ θύρα ὅλους τοὺς τύπους καὶ ὅλους τοὺς περιορισμοὺς ποὺ εἴστε ἀναγκασμένοι, θέλοντας καὶ μή, νὰ ὑπομείνετε σὲ μέρη καθὼς οἱ κάμαρες τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ τὰ βαγόνια τοῦ σιδηροδρόμου.

Σ' αὐτὸ τὸ ταξεῖδι μάλιστα ὁ «Ἱόλγα» εἶχε μεγάλη εὐτυχία ἀπὸ ἐπιβάτας ἐπειδὴ ἦταν ἐποχὴ ποὺ, ἔμποροι καὶ μή, τρέχουν στὴν Ἱόλη γιὰ νὰ προμηθευτοῦν τὰ χειμωνιάτικα τὰ εἴδη τους. Ρωμηοί, Ὀθωμανοί, Ἀρμένιδες, Ἑβραῖοι Πανορμιῶτες, Περκαμιῶτες, Ἀρτακηνοί,

πατρίδα λογαριάζουν καὶ δὲ σκωτίζουνται καθόλου γιὰ Τέχνη, τὰ τραγούδια ποῦναι γραμμένα γιὰ νὰπαγγέλλωνται μονάχα ἀπ' αὐτόν, μὲ τὴν ἄξεστη, βαρυνόια καὶ λίγο ἐξωφρενικὴ ἀπαγγελία του—ὅπου καὶ νὰ τὰπαγγείλη, εἴτε μέσα σὲ θέατρο, εἴτε σὲ καφενέ, εἴτε καὶ σὲ οἰκογενειακὴ συναναστροφὴ ἀκήμα, πάντα μεθάει, καὶ πάντα συναρπάζει καὶ πάντα φανατίζει γιὰ τὴν Ἰδέα ποῦ ἀγωνίζεται, γιὰ τὄνειρο ποῦ τὸ σφιχτόδεσε μὲ τὴ ζωή του.

Μὲ πειράζουν καὶ μένα οἱ ρεκλάμες. Μοῦ φαίνεται καὶ μένα ποῦ καὶ ποῦ φκιασιδωμένος ὁ ἐνθουσιασμός του. Μὰ τί νὰ σοῦ τὸ κρύψω; Ἔρχουνται στιγμὲς ποῦ τραβιέμαι κι' ἐγὼ ἄθελα ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του, ποῦ ξεφωνίζω κ' ἐγὼ μαζί του μελοδραματικὲς κορώνες γιὰ τὴν Πατρίδα, ποῦ κοιμᾶμαι μὲ τὰ ὄνειρά του καὶ ξυπνάω μὲ τὶς ἐλπίδες του.

Τὶς στιγμὲς αὐτὲς δὲν διστάζω νὰ δώσω στὸν ἀνισόρροπο αὐτὸν ἄνθρωπο, ὅπως ἔχουμε τὴν ἄδεια νὰ τὸ λέμε ὅλοι μεῖς οἱ φρόνιμοι, ἕνα μεγάλο, πολὺ μεγάλο ἐπίθετο, ποῦ δὲν ξέρω καὶ καλὰ καλὰ ἂν τάξιζει, καὶ νὰ τὸν πῶ: Ἑλληνοπλάστη.

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴ κατάστασι, ἀφοῦ εἶναι ἀπαραίτητο μιὰ ἐφημερίδα, ἀκόμα καὶ μιὰ φορὰ τὴν ἑβδομάδ' ἂν βγαίνῃ, νὰ μιλᾷ καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴ κατάστασι, ποῦ νὰ σᾶς πῶμε τὴν ἀλήθεια ἀπὸ καιρὸ ἔχει μεταβληθῆ σὲ πολιτικὴ καταστασία.

Ὁ κ. Φαρμακόπουλος φθείρζει ὁλονέα πῶς θὰ παραιτηθῆ, κι' ὁλονέα δὲν παραιτεῖται. Ὁ κ. Δηλιγιάννης ἐξακολουθεῖ νὰ βρίσκεται σ' ἔνοπλη εἰρήνη μὲ τὸ Ὑπουργεῖο. Ὁ κ. Ράλλης γελάει καὶ μὲ τοὺς δυό τους καὶ κάμνει ὄμορφα ὄμορφα τὴ δουλίτσα του. Κι' ὁ λαὸς γελιέται ἀπ' ὅλους τους καὶ θὰ ἐξακολουθῆ νὰ γελιέται, ὅσο δὲν ἀποφασίζει νὰ δώσῃ δέκα φράσκελλα στὴν πολιτικὴ καὶ νὰ προσπέσῃ στὰ πόδια τοῦ Βασιλειᾶ του παρακαλώντας τον ν' ἀρπάξῃ τὰ γκέμια τοῦ ἀφηνιασμένου Κυβέρνου στὰ χέρια του καὶ στεῖλῃ ὅλους τοὺς πολιτικοὺς σείζηδες στ' ἀγκάθι.

Ἡ πολιτικὴ σαλάτα τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἔπρεπε νὰ γεννήσῃ αὐτὴ τὴ σκέψι σ' ὅλους τοὺς φρόνιμους πολίτες, κι' ὄχι τὴν φροντίδα κν θὰ διαλυθῆ ἡ Βουλὴ κι' ἂν ξαναπροσκληθῆ ὁ κ. Ἡγέτης νὰ ξαναθαλασσώσῃ τὸ Κράτος.

Η "ΜΑΖΩΧΤΡΑ"

τοῦ συνεργάτου μας Ἀργύρη Ἐφταλιώτη, τὸ ζωντανὸ κ' ἐλληνικώτατο αὐτὸ διήγημα, ποῦ ἀμφιβάλλαμεν ἂν κ' ἑκατὸ Ρωμιοὶ καταδέχτηκαν νὰ τὸ διαβάσουν δημοσιεύεται τώρα στὸ Γερμανικὸ περιοδικὸ «Aus Fremden Zungen» καὶ τὸ διαβάζουν οἱ Γερμανοί.

Ἂν μεταφραστῆ καὶ φραντζέζικα καὶ δημοσιευτῆ καὶ σὲ κανένα Παριζιάνικο περιοδικό, θὰ τὸ διαβάσουν κ' οἱ Ρωμιοί.

Τώρα ἔτσι ποῦναι Ρωμέικα γραμμένο ποιὸς καταδέχεται νὰ τὸ πιάσῃ στὰ χέρια του;

Μὴ σᾶς φαίνουνται ὑπερβολικὰ αὐτά. Ἀκούσαμε κάποτε ἕνα κ. "Ἑλληνα νὰ ὁρκίζεται πῶς δὲν μπόρεσε νὰ διαβάσῃ τὰ «Ζούλια» τοῦ Ψυχάρη, ἐπειδὴ ἔμαθε ὅρκο τὴν «Jalousie» του καὶ τὴ βρῆκε ὡραιότατη.

ΜΙΑ ΕΡΩΤΗΣΙ

φίλκὴ στὸν κ. Δήμαρχο. Γιατὶ κάθε φορὰ ποῦ στέλνει τηλεγράφημα εἴτε στὴ Βασιλικὴ Οἰκογένεια, εἴτε σὲ κανένα ἄλλο ἐπίσημο πρόσωπο, πλάγ στὴν ὑπογραφή του βάζει καὶ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ προέδρου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου;

Ἔτσι πρέπει νὰ γίνεται; ἢ ἔτσι γίνεται μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ρεκλαμάρεται κι' ὁ κύρ πρόεδρος;

Ἂν γίνεται γιὰ τὸ δεύτερο λόγο, καλὰ εἶναι νὰ πάῃ πιὰ καὶ νὰ βρεθῆ κανένας ἄλλος τρόπος, σοβαρότερος, ρεκλαμαρίσματος.

ΕΞΟΝ

ἀπὸ τὸ λεβέντικο διήγημα τοῦ Judas Errant: «Μπῆκαν κλέφτες στὸ μαντρί!...» τὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς θὰ νὰι σεσλιμένο καὶ μὲ τὸν «Περιαγῆ Κλέωνα» τοῦ κ. Σπύρου Ἀνοστασιάδη, τοῦ ἴδιου ποῦγραψε καὶ τὴν ἀλησμόνητη ἐπιφυλλίδα στὸ «Νουμᾶ» (φύλλα 34, 35 καὶ 36) γιὰ τοὺς ρητορικοὺς λογους τοῦ κ. Μιστριώτη.

Τὸ bill-noliv τῆς ἐπιφυλλίδος του εἶναι τὰ «Ἄλγη» τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ, μὰ πάνου σ' αὐτὰ μιλάει γιὰ χίλια δυὸ πράγματα, μὲ τύση δύναμη καὶ μὲ τύση χάρι, ὅπως τὴ πρώτη ἐπιφυλλίδα του.

Ὕστερ' ἀπὸ τὶς δυὸ αὐτὲς ἐπιφυλλίδες ποῦ θ' ἀρχίσουμε μεθαύριο, ὁ «Νουμᾶς» ἔχει ἕτοιμη γιὰ τοὺς ἀναγνώστες του ὁλόκληρη σειρὰ ἐκλεκτῶν ἐπιφυλλίδων, ἀπὸ τὶς ὁποίες σᾶς ἀναφέρουμε μιά, τὴ «Μήδεια» τοῦ Εὐριπίδη, ποῦ τὴ μεταφράζει, χάριν τοῦ «Νουμᾶ», σὲ δεκατρισυλλάβους στίχους ὁ ἀγαπητός μας συνεργάτης Γιάννης Περγιαλίτης.

Τί θὰνει αὐτὴ ἡ μετάφρασι, εἶναι περιττὸ νὰ σᾶς ποῦμε. Ἡ ποιητικὴ ἐργασία τοῦ Περγιαλίτη, ἡ γιομάτη ἔμπνευσι καὶ ζωή καὶ δροσιά, θαρροῦμε τῶς θὰ πείσῃ ὅλους, ὅτι τὸ ἀριστούργημα τοῦ Εὐριπίδη δὲν μποροῦσε νὰ πέσῃ σ' ἀξιώτερα χέρια.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΩΔΕΣ ΜΟΥ

ΚΥΠΡΙΣ

Μακρυὰ ἡ ὡραία φεγγοβολὴ ποῦ ἐκέντα ἀπὸ τὰ μάτια
Καὶ ἡ ὄψη ἐχάραζε μὲ αὐγὴς θλιμμένην ὀμορφάδα,
Καὶ σὺ στὸ δρόμο τῶν ἀνθῶν στὴ φωτεινὴ εὐωδιά τους
Ἔχυνες σμύρνα τὰ μαλλιὰ λυμένα ἀφροὺς χρυσάφια.
Σ' εἶδα μιὰ ἑσπέρα στ' ἄνθιμα καλοκαιρνὰ σου κρίνα
Νὰ στῆς θλιμμένο ἀνάγλυφο τὴν κεφαλὴ στὴ δύση,
Κι' ἀλάβαστρα ἱεροῦ βωμοῦ τοῦ πόνου ἀργὰ τὰ χέρια
Κινοῦσαν μὲ τὰ μάτια σου οἱ μυστικοὶ ὀδηγοί σου.
Σ' εἶδα ἕναν ὄρθρο μὲ λυτὴ τὴ ζώνη ἀπὸ τὸν Ἅδη.
Ἡ ἀνέγγιχτη ὄψη ἐπρόβαλλεν ὡς αὐγινὴ Ἀνθοφόρα
Κ' ἐσκόρπα ἀπὸ τὸ κάνιστρο τὰ κρίνα τοῦ Ἅδη ἀκόμη.

Μέλι ἀπὸ ρόδα τοῦ Ἀπριλιοῦ ἂς μέλψῃ σὲ μου ἡ λύρα,
Ἡ ὠδή μου, ἐσύ, κι' ἂς ἔρχεται σὰν πρώτη ἀνατριχίλα
Μιᾶς εὐωδιᾶς ποῦ ἐλεύτερη μὲ δρμὴ τὸ κάλλος σου ἔχει
Ψηλόπετη νὰ σ' ἀκλουθῆ σὲ ἄσπρο καιμὸ συγνέφου
Ποῦ πᾶς στὰ δάση ὅθε ἡ φωνὴ καλεῖ σε ἀπὸ τὰ βάθη...
Στὴ λίμνη ὁ κύκλος, ὦ Καλή μου, ὁγράνεις τῆς Σελήνης
Τὸν πόθο ποῦ ἔφερε στὴ γῆ τοῦ ὀνείρου σου ἡ λατρεία.
Τὰ χέρια ἐκεῖ στ' ἄσπρα νερὰ θὰ πλέξω μὲ ἄνθη ἀπ' [ὄχτες
Νὰ ντύσουν χλαίνα μυστικὴ τὸ ταῖρι ὅπου θὰ γείρῃ,
Κι' ἀπὸ τὴν κιτρυοστέφανη πηγὴ θὰ μάσω δάκρυα
Νὰ πλέξω ὠδὴ μ' ἀρχαῖο σκοπὸ στὸ Φοῖβο ποῦ ἀργο- [σειῶνας
Τὴ γγουρὰ δάση ὁλόφυμνος σὲ λαχταρίζει ὀκόμη.

Τώρα οἱ ἑσπέρες ἔρχονται στὸν ὕπνο σου ἄσματά σου
Καὶ σὲ στολίζουν, Θρηνερὴ, κάτω ἀπὸ πέπλο ἀρχαῖο,
Στὰ λευκὰ στήθη ἀλόγιομα τὰ μυρωμένα ἀπλώνουν
Μαλλιὰ ποῦ ἐράνεισαν στὴ γῆ τὸν πόνο τοῦ ἀθανάτου.
Ποιὰ καλοκαίρια ἑπέρασες, γλυκιὰ Κυρά, ἀπ' τὰ δάση
Καὶ ὁ ἥσυχος σύγνεφον ἀπὸ σὲ τὸν πόνο του ἐκαλοῦσε;
Κάτω ἀπὸ μόρσιμο νὰ πᾷς κυπαρισσῶνα ἡ νύχτα
Σ' ἔκραζε γιὰ νὰ τραγουδᾷς τὸν ὕπνο τοῦ μαρμάρου;
Πότε ἀπὸ κρῖνα ποῦ ἡ δροσιὰ τῆς Κρήνης λαχταροῦσε
Στεφάνια ἐπῆ σ' ἄσπρο δενες τὸ μέτωπο ὁπὰν ἄστρα;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΗΑΡΟΣ

Ἀνατολίτες, ζῶα, κασσόνια, βαρέλια καὶ δέματα, ὅλα αὐτὰ τὰ ὄντα κινοῦνται στὸ κατάστρωμα μὲ ἀλλαλαγμὸ καὶ ἀκαΐα καὶ ἀποτελοῦσαν ἕνα ἱλιγγιῶδη κυκεῶνα τὰς πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως στιγμάς, ποῦ μποροῦσε κανεὶς νὰ πιστέψῃ ὅτι βρίσκεται ὄχι σὲ ἀτμόπλοιο, ἀλλὰ στὴν ἀκμὴ κανενὸς ἐπαχιώτικου παζαριοῦ.

Στὴ μία μόλις ἐτέλειωσε ἡ παραλαβὴ τῶν ἐμπορευμάτων κ' ἐδόθη τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως.

Ὁ καιρός, ἐντιθέτως πρὸς τὴν ἐποχήν, εἶναι ὡραῖος κ' ἐπροτιμήσαμε μαζί μ' ἕνα φίλο νὰ μείνωμε λίγη ὥρα στὴ γέφυρα γιὰ νὰ θαυμάσωμε ἐκεῖθεν τὴν ὡραία σκηνογραφία ποῦ ἐξιπλόνουνταν τὴν ὥρα ποῦ ἄρχισε ὁ «Βόλγας» ν' ἀποσύρεται σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ τὴν προκυμαία.

Ὁ θόρυβος καὶ ἡ ὀχλοβοή εἶχει παύσει στὸ κατάστρωμα, ἡ νύχτα εἶχε στήσει τὸ κράτος της καὶ ἡ ἀρυτίδωτη θάλασσα μᾶς ἔδειχνε τὸν ἄπειρο τὸν κόσμο τοῦ ἀνέφελου οὐρανοῦ. Ἐξακολουθοῦμε ν' ἀπομακρυνώμεθα, καὶ ἐκεῖ ὅπου τὴν ἡμέρα διαγράφουνται οἱ ἱστορικοὶ λόφοι τῆς πολυθαυμάστου νύφης τοῦ Βοσπόρου μὲ τὲς ποικιλόσχημες οἰκοδομές των, τώρα ἁπλόνετσι μιὰ ἀπέραντη ἔκταση ἀπὸ φῶτα, μιὰ ἀπέραντη φωτοπλήμμυρα καὶ ἀποτελεῖ μαγευτικὴ ἁρμονία μὲ τὸν πολυάστερο οὐρανὸ καὶ μὲ τὴ στίλβουσα θάλασσα, ποῦ ἀναπαράστανε σὰν καθρέφτης ὅλον ἐκεῖνον τὸν ὑπερθέν της κόσμον.

Κουδεντιάζοντας μὲ τὸ φίλο μου εἴχαμε ἀπομακρυνθῆ ἀρκετὸ διάστημα καὶ ἀπὸ τὴν πρὸ μικροῦ σκηνογραφία ἡ ὅλις διακρίνουνταν στὸ βάθος ἡ φωτεινὴ γραμμὴ στὸ καλλιμάρμαρο καὶ σεμνὸ παλάτι τοῦ Ντολμάμπαξε καὶ μιὰ πυρκαϊὰ στὸ Σκούταρη γιὰ νὰ μᾶς θυμίσῃ βέβαια πόσο εὔκολα ἐκμηδενίζουνται τ' ἀνθρώπινα ἔργα μ' ὅλη τους τὴν τελειότητα.

Τὸ ψύχος ἄρχισε νὰ δυναμόνῃ καὶ μᾶς ἀνάγκασε παρὰ τὴν θέλησί μας ν' ἀφήσωμε τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰς γύρω μας σκηνογραφίας, εἰς τὰς ὁποίας ἔδινε τόσῃ μεγαλοπρέπεια ἡ βαθειὰ σιγὴ τῆς ὡραίας ἐκείνης νύχτας. Μᾶς εἰδοποίησε ἄλλως καὶ ὁ καμαρότος, ὅτι μᾶς ἐζητοῦσαν κάτω «νὰ μᾶς τρατάρουν ἀπὸ κανένα ρακί» καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ τοὺς χαλάσωμε τὸ χατῆρι. Ἔτσι λοιπὸν κατεβήκαμε στὴν κάμαρη.

* * *

Ἄλλη εἰκὼν ἐδῶ καὶ ἄλλα πράγματα. Ἐπάνω θέαμα ποῦ συνήρπαζε σὲ ὑπέργεια ἰδεώδη, καὶ κάτω σκηνὴ ποῦ ἀνακαλοῦσε στὸν ἐπίγειο κόσμο καὶ στὴν πεζότητα τῆς ὑλικῆς ὀπολαύσεως. Τί μετάπτωσις ἀλήθεια!

Τὸ στενόμακρο τραπέζι τῆς κάμαρης, πολυορκημένο ἀπὸ ἕνα πυκνὸ ἀνθρώπινο κουμπολόγι, ἦταν γεμάτο ἀπὸ εἰδῶν-εἰδῶν πράγματα. Ἐδῶ βιβλία καὶ σχέδια, ἐκεῖ ἐφημερίδες, παρέκει πιάτα μὲ ὀρεκτικοὺς μεζέδες, ἀλλοῦ μποτίλιες καὶ ποτήρια γεμάτα μὲ γαλακτῶδες ρακὶ καὶ δὲν εἰξεύρω πόσα ἄλλα ἀποτελοῦσαν μωσαϊκό, ποὺ μποροῦσε νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλα τὰ γούστα τῶν ταξειδιωτῶν.

Μ' ὅλη τὴν προθυμία ποὺ ἔδειξαν οἱ φίλοι μας νὰ μᾶς κάμουν θέσι κοντὰ στὸ τραπέζι, προτιμήσαμε τὸν καναπέ, ὅπου κ' ἐμεῖς ἐκαθήσαμε ἀναπαυτικά, καὶ τοὺς ἄλλους δὲν τοὺς ἀνησυχήσαμε. Δὲν εἶναι ἄσχημο πρᾶγμα νὰ εὐχαριστῆται κανείς, χωρὶς νὰ ὑποφερεστῆ ἄλλους. Ὕστερα εἴχαμε καὶ τὸ προτέρημα νὰ βλέπωμε ἐκεῖθεν ὅλο ἐκεῖνο τὸ πολυσύνθετο μπουκέτο, χωρὶς νὰ μᾶς διαφεύγῃ καὶ ἡ παραμικρὴ λεπτομέρεια.

* * *

Αὐτὴ τὴ φορὰ μέσα στὸν ὅμιλο τῶν ταξειδιωτῶν διακρίνουνται καὶ τέσσερα ἄγνωστα πρόσωπα μὲ ξενικοὺς τρόπους καὶ χαρακτηριστικά. Ἦταν Ἐγγλέζοι ἀρχαιολόγοι, καθὼς μᾶς εἶπαν, καὶ πηγαίνανν στὴν Κύζικο νὰ κάμου ἀρχαιολογικὰς μελέτας.

Τὴ στιγμὴ ποῦ μπήκαμε στὴν κάμαρη μὲ τὸ φίλο μου, ἐκεῖνοι σκυμμένοι στὰ βιβλία τους καὶ στὰ σχέδιά τους, δὲν ἀναμίχτηκαν καθόλου ἀπὸ τὴ θέση τους, οὔτε κἂν γύρισαν μάτια νὰ ἰδοῦν ποιὸς εἶναι καὶ ποιὸς δὲν εἶναι, μ' ὅλο τὸ θόρυβο ποὺ ἔγινε τὴν ὥρα ποὺ μᾶς ἔκαμαν τόσες περιποίησες οἱ φίλοι μας γιὰ νὰ μᾶς βάλουν κοντὰ στὸ τραπέζι καὶ γιὰ νὰ μᾶς τρατάρουν. Μὰ θαρρῶ πῶς καὶ ὁ κύριος Τσάμπερλαιν νὰ μπαινε τὴ στιγμὴ ἐκείνη, δὲν θὰ σκοτίζουνταν καθόλου οἱ συμπατριῶτές του.

Οἱ Ἐγγλέζοι, καὶ οἱ τέσσερες στὴν ἄρδα ἦταν καθισμένοι στὴ μιὰ ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ, ἐνῷ στὴν ἀπέναντε κάθουνταν Ρωμηοὶ ἔμποροι καὶ πίνοντας συζητοῦσαν γιὰ διάφορα πράγματα, κοινοτικὰ προπάντων, ρωμαΐκα δηλαδή. Ἡ συζήτησις ὕστερ' ἀπὸ λίγο περιωρίστηκε μεταξὺ ἑνὸς Ἀρταχηνοῦ καὶ ἑνὸς Περαμιώτη, περὶ Φανερωμένης δ' ἤριζον, ἂν ἀγαπᾶτε.

Τὰ ποτήρια ἐπίκιωναν καὶ ἡ συζήτησι πλησίαζε στὴ

ΕΘΝΙΚΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Τῶν ΑΓΓΛΩΝ: *Πῶς κάνεις ;*
Τῶν ΓΑΛΛΩΝ: *Πῶς κουβαλιέσαι ;*
Τῶν ΙΤΑΛΩΝ: *Πῶς σιέκεις ;*
Τῶν ΓΕΡΜΑΝΩΝ: *Πῶς βρίσκεσαι ;*
Τῶν ΟΛΛΑΝΔΩΝ: *Πῶς τὰ καταφέρνεις ;*
Τῶν ΣΟΥΗΔΩΝ: *Πῶς μπορεῖς ;*
Τῶν ΦΕΛΛΑΧΩΝ: *Πῶς ἰδρώνεις ;*
Τῶν ΚΙΝΕΖΩΝ: *Πῶς εἶναι τὸ σιομάχι σου ; Ἔφαγες τὸ πιλάφι σου ;*
Τῶν ΠΟΛΩΝΩΝ: *Πῶς ἔχεις τὸν ἑαυτό σου ;*
Τῶν ΡΩΣΣΩΝ: *Πῶς ζεῖς ;*
Τῶν ΠΕΡΣΩΝ: *Ποιὸς νὰ μὴ λιγοστέψει ὁ ἥσκιος σου.*
Τῶν ΡΩΜΙΩΝ: *Οἱ Ρωμαῖοι δὲ ἔχουν ἐθνικὸ χαιρετισμό, ὅπως καὶ τίποτα ἄλλο ἐθνικό. Τὸ «γειά σου» δὲν τοὺς ἀρέσει. Ὁ πιὸ παθανὸς χαιρετισμός τους εἶναι τῶν παπαγάλλων καὶ τῆς μαϊμοῦς.*

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΓΑΕΝΤΙΑ

ΟΠΟΥ Ο κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ ΔΕΝ ΜΕΤΕΦΡΑΣΕ ΤΗΝ ,ΑΛΚΗΣΤΙΝ'

Δευτέρα, 20 Ὀκτωβρίου 1903

Φίλε κύριε Δ. Ταγκόπουλε,

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν τακτικωτάτην, ὑφ' ὅλας τὰς σημασίας τῆς λέξεως, τακτικήν σας θ' ἀναδημοσιεύσετε εἰς τὸν «Νουμᾶν» ὅσα δι' αὐτὸν καὶ τὴν «Ἄλκηστιν» γράφει εἰς τὰ «Νεοελληνικα» ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος. Θὰ μὲ ἀπαλλάξετε ἔτσι ἀπὸ τὸν κόπον ν' ἀντιγράψω ἐδῶ τὰ μεταφρασταικὰ εὕσημα, τὰ ὁποῖα ἀνεξετάστως καὶ χωρὶς νὰ προσέξῃ καθόλου, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, ἐκ τυφλῆς δηλ. πίστεως πρὸς μιὰν κατ' αὐτὸν μεγαλοφυΐαν—δυστυχῶς ὄχι ἑλληνικήν, ἀλλὰ ξενικὴν μεγαλοφυΐαν,—ἀποτείνει ὁ κ. Ξενόπουλος πρὸς τὸν κ. Χρηστομάνον.

Πιστεύω ὅτι καὶ σεις ἀνεξετάστως θὰ συμφωνήσετε μαζῆ του καὶ μαζῆ μου ὅτι δὲν χάνει τὴν ἀξίαν της ἡ μετάφρασις τῆς «Ἄλκήστιδος» μὲ τὸν τρόπον ποὺ ἔγεινεν ἀπὸ τοὺς διαφόρους λογίους. Αὐτὸ λέγουν καὶ ὁμολογοῦν τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα, χωρὶς νὰ σεβασθοῦν τὰς προλήψεις τῆς ξενολατρείας ποὺ μᾶς ἔδερνεν ὅλους μας μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό, κ' ἐξακολουθεῖ νὰ δέρνῃ μερικοὺς ἀκόμα, φωνάζουν ὅτι ὁ ξενόγλωσσος συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς κ. Χρηστομάνος ἀπὸ ἀνάκανος νὰ μεταφράσῃ μόνος του τὸν «Ἄλκηστιν».

Ἀχ! αὐτὰ τὰ πράγματα! Πόσον καλλίτερος θὰ ἦτον ὁ κόσμος, ἂν ὅσοι ἔγραφαν δὲν ἔγραφαν ἁπλῶς διὰ νὰ γράψουν κάτι τι, ἀλλὰ ἐγρίζαν καὶ ἔβλεπαν καὶ ἐπρόσεχαν λιγάκι τὰ πράγματα!

Νὰ σᾶς ἐπαναλάβω τὰ λεγόμενα τῶν πραγμάτων:

«Ὁ Γερμανὸς συγγραφεὺς τῆς Αὐτοκρατείρας Ἐλισάβετ (σελίδων ἡμερολογίου) καὶ ποιητὴς τῶν Γερμανικῶν «Ὀρφικῶν Ὕμνων», τὴν ἐποχὴν ποὺ μετεφράσθη ἡ «Ἄλκηστις», δὲν εἶχε οὔτε δέκα γραμμὰς γραμμένας ἢ μεταφρασμένας εἰς τὴν φιλολογικὴν καὶ ποιητικὴν μας γλῶσσαν, εἶχεν ὅμως διαβάσει εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν χιλιάδας γραμμῶν τῶν ἀντιγραφέων του, οἱ ὁποῖοι δὲν τὸν ἐπερίμεναν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Γερμανίαν ἢ τὴν Ὁλλανδίαν διὰ νὰ τοὺς τὸν διδάξῃ.

«Ὁ Ἕλλην ποιητὴς κ. Βουτιεριδὴς—καὶ ὁποιος τολμᾷ νὰ παραχαράξῃ κάμμίαν ἐπιστολήν του διὰ νὰ μὲ διαψεύσῃ!—ὄχι μόνον πρῶτος μετέφρασε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πρῶτος συνέλαβε καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὸν κ. Χρηστομάνον τὴν ἰδέαν τῆς μεταφράσεως ἀρχαίου δράματος.

«Ὁ αὐτὸς κ. Βουτιεριδὴς εἶχε προηγουμένως ἀναγνωσθῆ εἰς τὸν κ. Ἔφορον τῆς «Ν. Σκηνῆς» τὸν ἐμμετρον δραματικὸν ἀπόλογόν του «Για τὴ Ζωή», γραμμένον εἰς ἐλεύθερον στίχον,—καὶ ἔλεγε νὰ μοῦ μεταφράσετε καὶ τὴν «Ἄλκηστιν», ποὺ εἶπε τότε ὁ κ. Χρηστομάνος».

Ἀπὸ τὰ λεγόμενα λοιπὸν τῶν πραγμάτων μᾶς ἐπιτρέπει ἡ λογικὴ καὶ ὁ κ. Ξενόπουλος νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ἰδέα καὶ ἡ μέθοδος καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς μεταφράσεως τῆς «Ἄλκήστιδος» ἀνήκουν εἰς τὴν πρωτοτυπίαν καὶ δημιουργικότητα»—ἂν χωρῇ εἰς μετάφρασιν πρωτοτυπία καὶ δημιουργικότης—τοῦ κ. Βουτιεριδοῦ· ὁ δὲ ἀρχαῖος εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἐκ Γερμανίας συφῆς, σχετισθεὶς μὲ αὐτά, ἠμπόρεσε καὶ αὐτὸς νὰ μεταφράσῃ—τί λέγω:—νὰ συνεργασθῇ μὲ ἄλλους εἰς τὴν μετάφρασιν ἑνὸς μέρους.

Ἂν καὶ κατὰ πόσον προωδεύσαν ἔκτοτε ὁ κ. Χρηστομάνος εἰς τὴν νεοελληνικήν, θὰ μᾶς τὸ ἔλεγεν ὁ κ. Ξενόπουλος, ἂν ἐπήγαινε ν' ἀκούσῃ τὴν μετάφρασιν τοῦ γερμανικοῦ δράματος· Λιμπελάϊν. Θὰ ἦτο ὅμως περιττὸν τότε νὰ ἔβγῃ στὲς στέγες (φρασεολογία λιμπελαϊκή) καὶ νὰ φωνάξῃ ὅτι ὁ μεταφραστὴς αὐτοῦ κ. Χρηστομάνος δὲν ἔχει ἀπολύτως καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν μεταφραστὴν τῆς «Ἄλκήστιδος». Αὐτὸ δὲ ὅλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει.

Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει ἐπίσης τὶ ἀξίζουν αὐταὶ αἱ περίφημοι «διορθώσεις καὶ ἀρμονίσεις» ποὺ καμαρώνει ὅτι κάμνει ὁ κ. Χρηστομάνος. Ἀρκεῖ νὰ ὑπενθυμίσω εἰς τοὺς εὐκόλους λησμονοῦντας ὅτι ἡ «Ἀγριόπαππια» παρεστάθεσα εὐθὺς μετὰ τὴν «Ἄλκηστιν» καὶ ἔρυσα, εἰς ποῖον καὶ ποῖον, πολὺ περισσοτέρας ἀπὸ αὐτὰς διορθώσεις μὲ τὸ χέρι τοῦ κ. Χρηστομάνου, ἄκουσε τῶν παθῶν της τὸν πάραχον ἀπὸ ὅλον τὸν τόπον διὰ τὴν ἀξιοδάκρυστον μετάφρασιν της, ἀφοῦ ὅλα τὰ φρεσκὰ ἀνόνομα μεταφρασταικὰ ἐξαφλώματα ἀπὸ τὸν «Σπίθαν» ὡς τὸν «Μαρκήσιον Βιλλεμέρ», διὰ τὰ ὁποῖα ἂν ἐρωτήσουν τοὺς κ. κ. μύστας, θὰ λάβουν τὴν ἴδιαν στερεοτύπον ἀπάντησιν:

— Τὸ μετέφρασεν ὁ κ. Τάδε, ἀλλὰ τὸ διορθωσε ὅλο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ κ. Χρηστομάνος!

Νὰ καθήσω τωρὰ καὶ νὰ σᾶς ἀραδιάσω γενικὰς θεωρίας καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι καὶ ἡ μετάφρασις «τέχνης ἐστὶ καὶ ἀσκήσεως» καὶ δὲν ἔρχεται οὐρανοκατεβατὸς, ὅτι ὁ μεταφραστὴς ἔχει πρὸς τὸν ποιητὴν ὃν λόγον ἔχει ὁ μαρμαρογλύπτης ἢ ὁ χαλκοχαράκτης πρὸς τὸν γλύπτην ἢ ζωγράφον, καὶ ὅτι οἱ δευτερεύοντες ἐκεῖνοι καλλιτέχναι χρειάζονται πολλὴν καὶ καρτερικὴν ἄσκησιν καὶ πρέπει νὰ εἶναι προικισμένοι μὲ δεξιότητα καὶ εὐστοχίαν καὶ ν' ἀποκτήσουν εὐχέρειαν καὶ νὰ ἔχουν ἄρωμον εὐσυνειδησίαν καὶ τελείαν γνῶσιν τῶν ἐργαλείων καὶ τῶν ὑλικῶν τοῦ, διὰ ν' ἀποδώσουν πιστὸς καὶ ἀκριβὲς τὸ κάλλος ἢ καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐλαττώματα τῶν πρωτοτύπων τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν οἱ πρωτεύοντες καλλιτέχναι!—Θὰ εἶχον δίκαιον, ὅσοι γνωρίζουν τί θὰ πῇ μετάφρασις καὶ τὶ θεματογράφιο, νὰ μοῦ ἀπαντήσουν μὲ τὸ «Πάρε μέ, παππού μου, νὰ σοῦ δείξω τὰ πατρογονικά σου».

Ἂς μὴ συγχωρῶν οἱ τυφλοὶ καὶ ἀκριβόδικτος πιστεύοντες ὅτι ἀρκεῖ νὰ γράψῃ κανεὶς δύο ἢ τρία γερ-

---

φιλονεικία, ὅπου τὰ πρωτεῖα καὶ γιὰ τὴν ταχυλογία καὶ γιὰ τὰ σκηνικὰ—χωρὶς νὰ ἤμεθα σὲ θέσι νὰ γνωρίζωμε ποὺ ἦταν καὶ τὸ δίκηο—ἀπεδείχτηκε, ὅτι τὰ εἶχε ὁ Περαμιώτης. Ὁ Φωκαεὺς ὁ Ἀρτακηνὸς μπορεῖ νὰ ἦταν ἱκανὸς γιὰ κάθε ἄλλη δουλειά, ὄχι ὅμως ν' ἀποστομώσῃ ἀντίπαλον τῆς δεινότητος τοῦ Περαμιώτη. Γιὰ αὐτό, ἀφοῦ εἶπε μερικὰ καὶ ὁ Ἀρτακηνός, ἄρχισε ἐπὶ τέλους ὄχι μόνον νὰ κουφεύεται ἀπὸ ἀφασία, ὅπως λὲν τῆ βουλιμάρα οἱ γιατροί,—ἀλλὰ καὶ νὰ βαρυέται πλέον ν' ἀκούῃ τὸν Περαμιώτη. Ὁ Περαμιώτης ὅμως δὲν ἐννοοῦσε νὰ τοῦ ἀφήσῃ τὸ γιακὰ καὶ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐκτοξεύῃ ὀμοβροντίας λέξεων. Σὲ μιὰ στιγμὴ μάλιστα νιὰ νὰ δώσῃ βέβαια περισσότερη ἔνταση σὲ μιὰ φράσι του τῆ συνόδευσε μὲ τόσο ἰσχυρὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης γρονθοκόπημα, ποὺ τὰ βιβλία, τὰ σχέδια, οἱ διαβῆται, τὰ μολυβολόκυλα, τὰ ποτήρια καὶ οἱ μποσκίλιες βρέθηκαν στὰ τέσσαρα ἄκρα τῆς κάμαρης.

Οἱ Ἐγγλέζοι ἀπὸ πολλῆ ὥρα ἔδειχναν σημεῖα, ὅτι δὲν εἶχαν λόγους νὰ εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ ἀλληλοφάγωμα, ἀλλὰ τόσα μὲ τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ τὰ πρόσωπα των, τὰ ἄλλως κόκκινα, εἶχαν πάρει τὸ χρῶμα τοῦ παντζαριοῦ. Ἐν τούτοις—καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετὰ περίεργο—ἔδειξαν ὑπομονὴ καὶ περιωρίστηκαν μόνον εἰς τὸ σύναγμα τῶν σκορπισμένων ἀντικειμένων των, νομίζοντες βέβαια,—πλανώμενοι ὅμως;—ὅτι καὶ ἡ συζήτησις αὐτὴ θὰ εἶχεν ἐπὶ τέλους τὰ ὁμοιά της.

Εἰς τὸ ἀναμεταξύ αὐτὸ ἦρθε καὶ ὁ καμαρότος καὶ εἰδοποίησε, ὅτι τὰ φαγητὰ εἶναι ἕτοιμα. Καὶ ἐπειδὴ καὶ ἡ δική μας ἡ ὄρεξη εἶχε ἔρθει στὸν τόπο της, τοῦ εἴπαμε νὰ ἑτοιμάσῃ τὰ δειπνήσωμε.

* * *

Τὸ ὡρολόγι τοῦ ἀτμοπλοίου ἔδειχνε 5 ἀλατοῦρκα, ἂν ἀγαπᾶτε, καὶ ὅμως ἡ συζήτησις ἔπαιρνε κ' ἔζενε ἀκόμα, ἀφοῦ μάλιστα ὕστερα ἀπὸ τὸ δεῖπνο ἀνέκτησε καὶ ὁ Ἀρτακηνὸς μερικὰς δυνάμεις καί, ἂν δὲν ἔκαμνε τίποτε ἄλλο τροφοδοτοῦσε ὅμως τὴν πολυλογία τοῦ Περαμιώτη. Ἡ μακροθυμία τῶν Ἐγγλέζων ὅμως εἶχε φθάσει στὸ τέλος της. Καὶ δὲν εἶχαν ἄδικο οἱ ἄνθρωποι, γιατί ἀφοῦ δὲν ἠθέλησαν καθόλου ἡσυχία νὰ ἰδοῦν τὰ σχέδιά τους, ἄρχισαν, φαίνεται, νὰ σκέπτωνται τώρα, μήπως δὲν ἠμπορέσουν καὶ νὰ κοιμηθοῦν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἄλλαξαν μερικὲς λέξεις ἀναμεταξύ τους, καὶ ἀφοῦ καὶ οἱ φάτσες των ἄλλαξαν κάμποσες θωριές, ὁ ἀρχηγός των ποὺ ἤξερε μερικὰ ρωμαϊκὰ—ὅσα δηλαδὴ μπορεῖ νὰ μάθῃ ἕνας Ἐγγλέζος—φάνηκε ἀπὸ κάτι κινήματα πὼς ἑτοιμάζουνταν νὰ προζῆ τὲ διαβήματα.

— Δίχως ἄλλο, λέω κρυφὰ στὸ φίλο μου, ἀπόψε θὰ 'χωμε κανένα ἀγγλορωμαϊκὸ ἐπεισόδιο! κι' ἀμ' ἔπος, ἀμ' ἔργον. Ὁ Ἐγγλέζος φωνάζει τὸν καμαρότο.

— Καμαρότ! καμαρότ!

Ἀλλὰ ξεφώνησε τόσο δυνατὰ καὶ μὲ τόσο ἀπότομον τρόπο, ὥστε ὅλοι ὅσοι βρεθήκαμε στὴν κάμαρη, ξαφνιαστήκαμε, κι' ὅσο νὰ ἰδοῦμε τί θ' ἀπογένῃ ἦταν ἡ ἀναπνοή μας σταματημένη. Σημειώστε ὅμως, ὅτι ὁ Ἀρτακηνὸς καὶ ὁ Περαμιώτης, ποὺ δὲν γύρζαν μάτια γύρω τους καθόλου, εἶχαν τὴν ἰδέα, ὅτι ὁ τόπος ποὺ συζητοῦσαν δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἑνωζήσῃ κανένα καὶ, βλέποντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ἀποροῦσαν τί ἔπαθε ὁ Ἐγγλέζος καὶ ξεσηκώθηκαν τόσον τὰ νεῦρά του. Ἐν τούτοις ἔρθε καὶ ὁ καμαρότος.

— Τί ἀγαπᾶτε ὁ Κύριος;

— Ἐντὸ πότε ὁρκινάει τὸ νύκτα;

Ὁ καμαρότος, κάλτσα τοῦ διαβόλου, ἀφοῦ ἔριξε μιὰ πονηρὴ ματιὰ ἀπάνω μας,

— Τὴν ὥρα ποὺ τελειώνει ὁ ρωμαϊκὸς ὁ κουγῆς! τοῦ ἀπαντάει.

Ὅσο νὰ ἰδοῦμε τί τ' ἀπογένῃ, ἦταν ἡ καρδιά μας σφιγμένη, ἀλλὰ μὲ τὴν περίεργη ἐρώτησι τοῦ Ἐγγλέζου καὶ μὲ τὴν τόσο ἐξυπνη ἀπάντησι τοῦ καμαρότου, ξεσπασαμε ὅλοι στὰ γέλοια.

Μὰ καὶ ὁ Ἐγγλέζος φάνηκε ὅτι ἱκανοποιήθηκε μ' αὐτὴ τὴν ἐξυπνη τὴν ἀπάντησι, γιατί κ' ἐκεῖνος γέλασε, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ σύντροφοί του, ποὺ τοὺς εἰξήγησε τὴν εὐφυολογία, γέλασαν.

Μόνον ὁ ἕνας τους δὲ γέλασε καθόλου. Ἀκόμη κ' ἐκεῖ ποὺ κοιμοῦνταν ἦταν θυμωμένος κι' ὅλο μνημόνευε.

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΧΑΡΧΟΥ

μανικὰ βιβλία—ἔστω καὶ ἀριστουργήματα—διὰ νὰ μεταφράζῃ ἀπαραμίλλως εἰς τὴν νεοελληνικήν, εἰς τὴν γλῶσσαν ποὺ δὲν μιλεῖ καὶ δὲν ἀκούει καὶ δὲν αἰσθάνεται, μὲ τὴν ὁποίαν οὔτε σκέπτεται οὔτε ἐπινοεῖ οὔτε ἐνεργεῖται.

Ρίχνω ὅμως τ' ἄρματα κάτω καὶ ἀποφασίζω νὰ παραδεχθῶ ὅτι ὁ κ. Χρηστομανὸς ἦτο ἱκανὸς νὰ διδάξῃ τὴν γλῶσσαν ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἀντιγραφεῖς του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ἡλιαμὰν ἀκόμα, ἂν ἠμπορεσε ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἡμερολογιόν του διὰ τὴν «Αὐτοκράτειραν Ἑλισάβετ» πρῶτα τὸ ἔγραψε νεοελληνικὰ καὶ ἔπειτα τὸ μετέφρασε γερμανικά.

Τί νὰ σᾶς πῶ!—ἐγὼ' τουλάχιστον ἀμφιβάλλω ἂν εἶναι ἱκανός, καὶ σήμερον ἀκόμα, νὰ μεταφράσῃ τὸ ἔργον τὸ δικόν του εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ἰδικήν μας.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΙ ΑΔΩΝΙΣ

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΜΙΧ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ)

(Συνέχεια)

Πόσον ὁ ἔρωτας εἶν' ἐπιδέξιος!
Μόλις τὸ ἄλογο ἔτσι στὸ σταῦλο μπῆκε
κ' εὐθὺς χουμίζει νὰ κρατήσῃ τὸν ἵππέα·
Τὸν σέρνει ἀπὸ πισω ὡς θὰ πεθυμοῦσε
ἐκεῖνος νἄκανε γι' αὐτή. Τὸν διευθύνει
μὲ δύναμι καὶ ὄχι ἡ πεθυμιά του.
Μόλις κατέβηκε ξαπλώνεται κοντά του,
Δίπλα στὰ πλάγια του κ' οἱ δυὸ στὸν ἄγκωνά
| τους
στηρίζονται. Πότε χτυπᾷ τὸ μάγουλό του,
ἐνῷ τὰ φρύδια του συνφρώνει κ' ἀρχινάει
νὰ τὸν μαλώνῃ, ὅμως αὐτὴ ἀμέσως
τὰ χείλη του τοῦ κλίνει μὲ τὸ χέρι
καὶ τοῦ μιλάει μὲ φιλιὰ καὶ μὲ τρεμουλιασμένη
ἀπὸ τὴν πεθυμιὰ φωνή: «Ἀνημ. μαλώνῃς
τὰ χείλη σου ποτὲ δ. θα χαμογελάσουν».
Τὸν κλαιει ἡ δεῖκ. ντροπὴ μα ἐκείνη
μὲ δάκρυα σβύνει τὰ φωτια ποὺ ἀναβει
τὰ ἁπαλὰ του μαγουλα. Μὲ τὰ μαλλια της
τὰ ὁλόχρυσα καὶ μὲ τοὺς ἀναστεναγμούς της,
τὰ δακρυα τοῦ ἀεριζει για νὰ τὰ στεγνώσῃ
Ἀδιαντρωπη τὶ λέει, τηνε μαλώνει
Ἐνῷ ἐκείνη μ ἕνα της φιλὶ σκοτώνει
το καθε τί ποὺ προσπαθεῖ νὰ ξεστομίσῃ
καθὼς ὁ λυσσασμένος ἀετός, ὅταν πεινῶντας
ὕστερα ἀπὸ πολύμερη νηστεία,
ξεσχίζει μὲ τὸ ραμφος του καὶ κόκκαλα καὶ
| σαρκες
καὶ τα φτερα κ' ἐνῷ τινάζει καὶ φτεροῦγες
μὲ τὸν ἀγέρα τρώγει ὅ,τι κι' ἂν βρῇ μπροστα του
ὡς που να γεμίσῃ ὁ λαρυγγας του ἢ ὡς ὅπου
τελειωση ὅ,τι ἅρπαξε, ἔτσι κ' ἐκείνη
φιλάει το μέτωπο, τα μαγουλα του καὶ τα χείλη
κ' ἐκεῖ ποὺ τελειώνει παλι ξαναρχίζει.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ

ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

— Ν. ΚΟΝΕΜΕΝΟΥ: Σατυρικὰ ἐπιγράμματα.
— ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑΣ: Ὀμήρειον καὶ Ἀρσάκειον.
— ΠΑΝΟΥ ΚΑΛΟΘΕΟΥ: Πιζὰ ποιήματα. (Οἱ γυρτοί. Τζιτζίκι).
— ΣΠΥΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ: Ὁ Περιάλλης. Κλέων.
— ΜΕΝΟΥ ΦΙΛΙΝΤΑ: Ὁ Χίος (ποίημα).
— JUDAS ERRANT: «Μπήκαν κλέφτες στὸ μαντρί!..» (δίγραμμα).

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΑΛΕΞΑΝΤΡΙΑΝΟΙ ΙΕΡΕΞΕΤΑΣΤΑΙ

Ἀγαπητὲ «Νουμᾶ»,

Πρόκειται γιὰ ἕνα πρόσφατο γεγονὸς ποὺ συνέβη μέσα στὰ σπλάγχα τῶν Ἀλεξανδρινῶν Πατριαρχείων μας, γιὰ μιὰ ἄτιμη πρᾶξι ποὺ οὔτε σ' αὐτοὺς τοὺς βαρβαροτέρους λαοὺς δὲν ἦταν ἐπιτετραμμένον νὰ λάβῃ χώραν, καὶ τὴν ὁποίαν καμμία ἀπὸ τὰς Ἀλεξανδρινὰς ἐφημερίδας δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀναγράψῃ—ὦ, ἀγαπητὲ «Νουμᾶ», αὐταὶ αἱ Ἀλεξανδριανοὶ ἐφημερίδες, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ πατσαβούρες, ἐξαγορασμένες ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον χρυσοκάνθαρο ἢ κληρικόν, φύλλα χωρὶς συνείδησιν οὔτε ἱποστισμόν, διευθυνόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ πρώην μπακάλιδες καὶ ὄχι ἀπὸ δημοσιογράφους.—πρόκειται, λέγω, διὰ μίαν ἀνανδρον πρᾶξιν διαπραχθεῖσαν ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Μητροπολίτην μας καὶ τὸν γραμματέα του ὅπου θὰ μείνῃ αἰώνιον αἶσχος εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἀλεξανδριανῆς κοινωνίας.

Κάποιος δημοσιογράφος ἀπεφάσισε νὰ ξεσκεπάσῃ τὰ ὄργια ποὺ γίνονται μέσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μας, καὶ ἔγραψε μέσα εἰς ἕνα Αἰγυπτιακὸ φύλλο κερανοβόλα ἄρθρα, καὶ ἐπαρουσίαζε γεγονότα χειροπιαστά, διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς ποῖον βαθμὸν πωρώσεως καὶ σαπίλας ἔχει φθάσει ὁ ἐδῶ κλῆρος, τοῦ ὁποίου ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Κύριος Φώτιος.

Αὐτὸ βεβαίως τὸ ξεσκέπασμα ἔκαμε τοὺς ἁγίους αὐτοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐκμανοῦν ἐναντίον τοῦ δυσμοίρου δημοσιογράφου, τὸν ὁποῖον ἱεροκρυφίως καὶ ἐρήμην κατεδίκασαν καὶ δὲν ἐκαραδόκουν ἢ τὴν περίστασιν διὰ νὰ βάλλουν εἰς ἔργον τὴν ἀγρίαν ἀπόφασίν των. Ἡ περίστασις ἐπαρουσιάσθη. Ὁ ἐν λόγῳ δημοσιογράφος, ἐπαρουσιάσθη τὴν Πέμπτην 5/22 τρέχοντος, ὡς μάρτυς μὲ τρεῖς ἄλλους εἰς τὰ Πατριαρχικὰ Γραφεῖα πρὸς ὑπογραφὴν ἑνὸς συμβολαίου. Τὸ θῦμα ἔπεσε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ ἀσυνειδήτως εἰς ἔνεδραν. Καταλληλοτέρα εὐκαιρία δὲν θὰ εὑρίσκετο ἴσως διὰ νὰ κορέσουν οἱ ρασοφόροι τίγρεις τὴν δίψαν των, διὰ νὰ πιοῦν τὸ αἷμα τοῦ ἀθώου δημοσιογράφου, ὅστις εἶναι ἴσως ὁ μόνος ποὺ ἔφερεν εἰς φῶς τα τερατώδη ὄργιά των. Τί δὲ νομίζεις ὅτι ἔκαμαν; Κατορθώσαντες ὑπούλως νὰ τὸν ἀπομονώσουν ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας του, τοῦ ἔδωκαν τόσο ξύλο, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἐξῆλθεν ἡμιθανὴς ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ, τίς ξεύρει, ἂν δὲν ἐπρόφθανε ν' ἀπαλλαγῇ ἐγκαίρως ἀπὸ τα αἱμοβόρα νύχια των, θα ἐθρήνει ἡ πόλις μας σήμερον τὸν θάνατον ἑνὸς ἀγωνιστοῦ τῆς ἀληθείας.

Αὐτα τα ὄργια λαμβάνουν χώραν μέσα εἰς αὐτὴν τὴν πολιτισμένην χώραν τῶν Φαραώ, ἀπὸ ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους ἐμπιστευόμεθα τα ἱερώτερα πράγματά μας, ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς αὐτοὺς πατέρας, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὸ σχῆμα τὸ ὁποῖον τοὺς σκεπάζει, δὲν κρύπτουν παρὰ τίγρεις, αἱ ὁποῖαι δὲν περιμένουν ἢ τὴν κατάλληλον περίστασιν διὰ νὰ ἐξωτερικεύσουν τα αἱμοβόρα των ἔνστικτα.

Σοῦ τα γράφω αὐτά, μὲ πόνο τῆς καρδιᾶς, ἀγαπητὲ «Νουμᾶ», διὰ νὰ τα μετοδώσῃς νὰ τα μάθῃ ὁ Ἑλληνισμὸς ὅλος καὶ νὰ φρίξῃ, γιὰ νὰ μάθῃ ὁ κόσμος ὁποία ἀναρχία βασιλεύει εἰς τὴν παρανείλουν ἑλληνικὴν παροικίαν, ἡ ὁποία ἀγρίως κατεδικάσθη εἰς τὴν ἀθράνειαν καὶ ἀκηδείαν τοῦ ἐδῶ τόπου ἀφ' ἑνός, καὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν νὰ διευθύνουν τα κοινοτικά μας πράγματα ἀφ' ἑτέρου.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 17/30 Ὀκτωβρίου 1903.

Μ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
δ. μ.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

πτυχιοῦχος Γαλλικῆς Σχολῆς (Bachelier ès lettres et es sciences), διακούσας δὲ ἐπὶ ἔτη μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου Παρισίων, ἀναλαμβάνει παραδόσεις Γαλλικῆς καὶ ἰδιαιτέρας προγυμνάσεις μαθητῶν καὶ φοιτητῶν.

Ἀπευθυντέον:

Εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον ὁ «Ἑπτάνησος»

Ὁδὸς Ἑρμοῦ καὶ Φωκίωνος

καθηγητὴν κ. ΤΗΛΕΜΑΧΟΝ ΜΑΛΙΑΔΗΝ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Ἀλφ. Πιθανὸν νἀναδημοσιεύσουμε προσεχῶς, ἂν μᾶς περισσεύῃ χῶρος, τὸ μανιδικὸ «Turris infracta» ποὺ δημοσιεύθηκε στὰ πρῶτα τεύχη τῆς «Ἐγκριτικῆς» — δ. Ἀροδαφνοῦσα. Τὸ ἄρθρο σας στ' ἄλλο φύλλο. Δὲν πειράζει. Ὁ κ. Ἑρκαλιώτης περιμένει. — κ. Ποντικόν. Τὸ γράψαμε κι' ἄλλοτε πῶς δὲν εὐτυχήσαμε νὰ δοῦμε τὸ ἐθνικώτατο βιβλίο ποὺ τύπωσε ὁ κ. Παπαμιχαλ. ὁ Πόντιος, ὥστε δὲν μποροῦμε νὰ σᾶς ποῦμε ἂν δίκαια ἢ ἄδικα οἱ ἐφημερίδες τὸ ρεκλαμάρουν.—κ. Κάποιον. Ἂν ἔχετε νὰ γράψετε τίποτα γιὰ τὸ ζήτημα γράφτε το καὶ μεῖς τὸ δημοσιεύουμε. Ἠμπορεῖ νὰ χτυπηθῇ, καὶ νὰ παραχτυπηθῇ μάλιστα. ἡ νέα αὐτὴ μορφὴ τῶν ἐβρομάτων τοῦ Μόντε-Κάρλο, ποὺ ἑτοιμάζουν οἱ περίφημοι ἀρμόδιοι γιὰ τὴν Κέρκυρα.—Κ. Μακρ. Κέρκυρα. Τὸ λάβαμε. Τὸ χρονογράφημα θὰ δημοσιευθῇ.—κ. Fr. Norden, Βρυξέλλες. Εὐχαριστοῦμε. Τὸ φύλλο θὰ σᾶς στέλνετε ταχυτικά.— κ. Τ. Οἰκ. Θὰ ἐπιθυμούσαμε νὰ ἐδημοσιεύαμε τίποτα καλύτερα. Δὲν ἔχετε νὰ μᾶς στείλετε;

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΑΡΙΣΤΟΦΙΛΟΥ ΤΣΟΥΤΣΟΥ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21 ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΕΟΧΑ

Τὰ εὐωδέστερα ἄνθη.—Οἱ πλουσιώτεροι στέφανοι.—Αἱ καλλιτεχνικώτεραι ἀνθοδέσμαι

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ:

ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΤΙΜΩΝΑΣ Ο ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ

μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν ΗΛ. Η. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

καὶ πουλιέται 1 δραχμὴ

στὸ γραφεῖο μας